

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 4, Sayı 48, Ocak 2026

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Şule SEPİN İÇLİ, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Seslendirenler: Ceren ASLAN, Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Fatma Berin KÜÇÜKKAYA, Filiz ARICIOĞLU, Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA, Funda UYSAL, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Selver ŞAHAN, Zeynep KESKİN BAĞLAN, Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Samet BAYRAKTAR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: Umudun Kadınları

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

İnstagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: Umudun Kadınları

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

WhatsApp: Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Sevgili izleyicilerimiz, geçen sayımızda, yeni yılın umutla gelmesini dilemiştik. Ne yazık ki yine ihlallerle, ihmallerle, kadın cinayetleriyle yeni yıla başladık. Umudumuzu elimizden bırakmadan sizlerle birlikte olmayı sürdürüyoruz. Epeyce üretmişiz yine. Anlatmaya başlayalım konu başlıklarımızı.

Kadın cinayetlerini durdurmanın çabası içerisindeyken, bir de çocuk cinayetleri baş gösterdi. Hem de çeteler marifetiyle. Emine Ortakaya, değerlendiriyor bu konuyu tüm ayrıntılara girerek, ‘Çocuk Çeteleri’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat, hazırladığı ‘Kadının Güncesi’ köşemizde, cezaevlerinin kadınlar açısından ne kadar elverişsiz koşullarda olduğunu, oyuna alınmayan Down Sendromlu çocuğun hak ihlali başvurusunun nasıl sonuçlandığını anlatan haberleri derlemiş. Bir de İtalya’da, “Keşke bizde de şiddet faillerine yönelik böyle bir uygulama yapılsa!” dedirten bir tarihi kararın verilmesine değinmiş.

Kendimize zarar geleceği korkusundan, şiddet olaylarına karşı duyarsızlığımızın artmasından dem vuran Filiz Ardanuç Küçükkekaya’nın, şiddet uygulanırken, video çekmekle yetinenlere ve daha nicelerine sözleri var. Bunları duyduğunuzda, sizlere tanıdık gelen saptamaların olduğunu bir kez daha fark edeceksiniz, ‘Şikayetçiyim’ yazısıyla.

Menekşe Koçak, Engelli Bakanlığı kurulduğunda, nelere bütçe ayrılması gerektiğini somut örneklerle anlatıyor, ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz?’ köşemizdeki, ‘Engelli Bakanlığı Ve Sağlığa Erişim’ yazısında.

10 Ocak’ta, Ankara Tandoğan Meydanında gerçekleşen Kadın Mitinginin ayrıntıları, yapılan saptamalar ve eleştiriler, Şule Sepin İçli’nin ‘Kadın Mitingi’ yazısında.

Emine Kamçı, ‘Rol Modellerimiz’ köşemizde, Hilâl Yıldırım’la söyleşmiş. Bir kadının organizatör olması için bakın ne diyor Yıldırım: ‘Kadın Beyni Dehlizleri Olan Farklı Bir Yapı’

Yeni yazarımız Funda Uysal, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için çarpıcı bir yöntem önerisinde bulunuyor, ‘Çözüm Var Ama Yol Uzun’ yazısında.

‘Hak mı Hukuk mu Lütuf Mu’ köşemizde, Eşit Yurttaşlık Bağlamında Kadının Siyasete Katılım Hakkı’ yazısıyla, Kadınların siyasete katılmalarıyla ilgili somut bilgiler sunuyor, Avukat Turhan İçli.

Yayla Boztaş, selamlaştığı, doğa sevgisiyle dolu yaşlı bir kadının artık o evde olmayışını, öyle etkileyici bir biçimde anlatıyor ki diliniz tutulabiliyor, ‘Sahibinden Satılık’ yazısında.

Mutlu ilişkinin sırrını, açken neden sinirlendiğimizi, hangi çikolata türünün yaşlanmayı yavaşlattığını öğrenmek isteyenler için, Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı, ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemiz sizlerle.

Yeni bir yazarımız daha katıldı bize. Nur Banu Helvacıoğlu. Bir insan kör olduktan sonraki yaşamını, duygularını bu kadar mı güzel anlatabilir? Bu sade ve güzel anlatım, ‘Yol Acele Etmiyor’ adlı yazıda.

Şule Sepin İçli, ‘Arı Kovanı’ köşemize, pek çok engeli aşarak ısrarla videolar çeken Esra Durmuş’u konuk ediyor. ‘Sosyal Medyada Farkındalık İçeriği Üretiyor’ adlı söyleşiyi izlemenizi öneriyoruz.

Şiirlerini hem kendi sesinden hem de başkalarından dinlediğimiz Ahmed Arif'i bakın nasıl da farklı yönleriyle anlatıyor, Ayşe Gülçin İlhan, 'Aşkın Şövalyesi Ahmed Arif' yazısında.

'Sevim Burak' adını duymayanlarınız varsa, Nalan Yılmaz'ın, araba merakından tutun da kadınlar hakkında görüşlerine değinerek hazırladığı 'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizi ziyaret edebilirsiniz.

Yazma yeteneğinin anneden kızına geçtiğine inanalım artık. Henüz 12 yaşında olan yazarımız Filiz Ardanuç Küçükkaya'nın kızı yeni yazarımız Fatma Berin Küçükkaya, umudu nasıl öyküleştiriyor, 'Gökyüzü Karanlıkken İçimiz Aydınlanır' yazısında.

'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat, yakında yitirdiğimiz Manisa Şehzadeler Belediye Başkanımız Gülşah Durbay için içten mesajın, saç örme protestosunun, sinemada kadınların uğradığı ayrımcılığın ve pırıl pırıl sesiyle gönlümüzde yer edinen Seha Okuş'un kaybının tüm ayrıntılarına yer vermiş.

Ömrümüz uzayınca kırklı yaşlar 50 oldu. Ebru Bozcuk, ellili yaşların avantajlarını çok güzel anlatıyor, '50 Plus 2. Perde' yazısında.

Rahime Söylemez, 'Bugün Ne Yiyelim' köşemizde, bize 'Topalak Çorbası' ikram ediyor.

Emine Kamçı, okuduğu kitaptan etkilendiği yerleri son derece çarpıcı cümlelerle anlatıyor, 'Su Fırtınası Suyu Arayanların Hikayesi' yazısında.

'Selvi Boylum Al Yazmalı' Köşemizin öyküsü Yayla Boztaş'tan. Bir kadının uğradığı haksızlıkların tümünü bulabilirsiniz, 'Ya Ben De Gidersem?' öyküsünde.

İklim koşulları değişti. Karın beyazını çok özleyorz. Ezgi Sarı, karın güzelliğinden yola çıkarak bir denemeyle aramızda, 'Küçük Mucizenin Dokunuşu' yazısıyla.

Bir insan, duyarlılığıyla farklı kesimden kişilere şifa olabilir. Ergür Altan, tam da bu dokunuşları nasıl yaptığını anlatıyor, 'Şifacı' yazısında.

Filiz Gülmez, Virginia Woolf'un bir kitabını anlatıyor, 'Virginia Woolf - Mrs. Dalloway' yazısında.

'Yüreğimizden Taşanlar' köşemizde, Nevin Konuk'u ağırlıyoruz, 'Kayıp Yıldızlar' şiiriyle.

Artık size veda etme zamanı geldi de geçiyor bile. 'Umut Şarkıları' köşemizden, Seha Okuş'un o unutulmaz ve etkileyici sesiyle söylediği 'Seherde Bir Bağa Girdim' türküsüyle sesleniyoruz sizlere.

Umudumuzu diri tutarak sizleri yazılarımızla buluşturmayı sürdüreceğiz. Sevgiyle kalın.

2 Şubat 2026

ÇOCUK ÇETELERİ

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Bugünlerde gün geçmiyor ki haberlerde bir veya birkaç çocuk tarafından birilerine saldırılmasın, birileri taciz edilmesin, birileri öldürülmesin veya yaralanmasın, birileri gasp edilmesin ki bunların çoğu çocuk ve bunları yapanlar da çocuk veya genç. Yasin Hayal, Ogün Samast isimlerini hatırlıyor musunuz? Sevgili Merhum Hrant Dink'in katilleri... Hrant Dink bu ülkede yaşamış en vicdanlı birkaç insandan biriydi. Ermeni ve Türk toplumları arasındaki düşmanlaşmayı değil, iki halkın en nihayetinde kader birliği olduğunu gören, düşünen bir insandı ve bu halkların düşmanlaşmasını gizliden gizliye kışkırtan devlet ulaklarının işine gelmedi ve nihayetinde 19 Ocak 2007 tarihinde Hrant Dink öldürüldü. Hrant'ın cenaze töreninde Eşi Rakel Dink; 'Kundaktaki küçücük masum bir bebekten 17 yaşında bir katil yaratan sistemi sorgulamamız gerek,' demişti.

Şimdi anlıyoruz ki meğer o bir başlangıçmış. Mattia Ahmet Minguzzi'yi, Hakan Çakır'ı, Atlas Çağlayan'ı öldürenler de çocuk ve artık adeta bir salgın, kötü bir alışkanlık halini aldı bu durum. Eskiden bildiğimiz çocuk çizgi filmlerinde-dizilerinde-romanlarında yer alan sevimli kahramanların adları çocuk suç çetelerine verilmiş; örneğin 'Retkitler, Daltonlar, vb.' bunu da gördük. İnsan düşünmeden edemiyor: 'Biz bu çocuklara hiç mi iyi şeyler veremedik' diye. Suça bulaşmış ebeveynlerin çocuklarının, çıkışsız hissettiklerinde bu yollara sapması bir dereceye kadar anlaşılır bir durum fakat iş düşündüğümüzden daha ciddi ve örgütlülük arz ediyor. Bu çeteler anladığımız kadarıyla sadece suçlu ailelerin çocuklarından oluşmuyor: Yoksulluk, düşük eğitim düzeyi, ailede bu tarz saldırganlıkların 'mertlik' şeklinde algılanarak çocuğun takdir görmesi-övülmesi, ayrıca, yerli ve yabancı mafyanın kendilerini örnek göstererek lüks bir hayat vaadiyle bu çocukları birer tetikçi olarak kullanmaları ya da hasbelkader bu çetelere bulaşmış çocukların isteseler de buralardan yakayı kurtarma konusunda aciz kalmaları, gerektiğinde doğru yardımı ve desteği görememeleri bu suç örgütlerinin çoğalmasına neden oluyor. İndirimli cezalar almaları nedeniyle bu çocuklar mafya ve öteki suça bulaşmış aileler, erişkinler tarafından çokça kullanılıyor.

15-18 yaş grubundaki çocukların ise fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabildikleri kabul edilerek cezai sorumluluğu bulunuyor. Ancak failin çocuk olması nedeniyle cezada indirim yapılıyor.

Aslında küçük yaşlardaki çocuklar yaptıklarının tam olarak ne anlama geldiğini de kavrayamıyor çoğu zaman. Belki de bu nedenledir ki, reşit olmayan çocuklara ceza indirimi uygulanıyor fakat çocuk tutuk evlerinin aynı zamanda tam teşekküllü personel donanımıyla birer rehabilitasyon ve eğitim merkezleri haline dönüştürülmemeleri durumunda bu az ceza sistemi çocuğun gözünde bir ödül gibi de algılanabiliyor ve ceza evinden çıkar çıkmaz suç işlemeye kaldığı yerden devam ediyor. Bazı aileler ve çeteler, çocuklarını adeta "suç çiftliklerinde" yetiştiriyor.

İşledikleri her suç, o çocukların gözünde bir kariyer basamağı oluyor İşin başka bir boyutu daha var ki, o da çocuğa çoğunlukla ertelemeli cezalar veriliyor. Bu durumda çocuklar cezaevinde kalmadıkları için bu onlara daha da büyük bir ödül oluyor. Cinayet işlemek, gasp, uyuşturucu ticareti, hırsızlık... Her sabıka, çete içinde bir terfi, bir gurur nişanesi. Böylece suç dünyasında yükselmek gibi olumsuz, kötü bir mefhum çocukların gelecek hayaline dönüşüyor.

Türkiye son yıllarda ne yazık ki artık uyuşturucunun transit geçtiği değil merkez olduğu, satış ve kullanımının en üst seviyeye çıktığı noktaya geldi. Madde kullanım yaşı dokuza dek düşmüş durumda, en son maddeden ölüm yaşı ise 13 olarak kayda geçti.

Adalet Bakanlığı verilerine göre ceza infaz kurumlarında toplam 4 bin 582 çocuk bulunuyor.

Bir yıl önce 15 yaşındaki Mattia Ahmet Minguzzi'nin öldürülmesiyle konuşulmaya başlayan sokak çeteleri, bugün 16 yaşındaki Atlas Çağlayan cinayetiyle gündemde kalmaya devam ediyor.

Atlas Çağlayan cinayetinin gerçekleştiği Güngören'de yaşayan vatandaşlar, 18 yaş altı grupların özellikle kafe ve okul çevrelerinde dolaştığını, yanlarında taşıdıkları delici ve kesici aletlerle çocukları sindirdiğini söylüyor. Bu gruplar, küçük yaştaki çocuklardan para alıyor, bazılarını da kendi işleri için zorlayarak kontrol altına almaya çalışıyor.

Mahalle sakini bir vatandaş, yaşananları şu sözlerle anlattı: Akşama kadar sokakta dolaşıyorlar. Yaşıtlarına akıl almaz zorbalıklar yapıyorlar. Dövdükleri çocukları kameraya aldıklarını, para istediklerini gördüm. Akşam olunca lüks araçlar gelip bu çocukları alıyor.

Vatandaşların aktardığına göre, saldırgan gruplar tehditlerini son dönemde işlenen cinayetler üzerinden kuruyor. Özellikle Atlas Çağlayan ve daha önceki sokak cinayetlerini hatırlatarak çocukları "Senin de sonun böyle olmasın" sözleriyle korkutuyor.

İddianamede "Haraç, sokak hakkı, koruma parası, hükümlü parası, ceza" gibi adlar altında yağma girişimlerinde bulunduğu, bu yolla örgüte maddi gelir sağlandığı yer almıştı.

Bu arada, Hakan Çakır cinayeti davasında duruşmayı provoke eden grubun telefon kayıtları halen mahkeme tarafından incelenirken, örgüt mensubu olduğu iddia edilen grubun çocukları duruşmayı provoke etmeleri için para verdiği de ileri sürülmüştü. Baba Şahin Çakır "Bu sürecin bir ucu terör bağlantılarına kadar uzanmakta. Atlas Çağlayan cinayeti kapsamında şüpheli sıfatıyla yer alan kişilerden birinin, oğlum Hakan Çakır'ın öldürülmesiyle ilgili yürütülen soruşturma dosyasında ifade verdiğini öğrendik" dedi.

Türkiye’deki gençlik çeteleri üzerine yapılan araştırmalar iki farklı profile işaret ediyor. Bazı çalışmalar, bu grupların öncelikli olarak suç işlemek amacıyla kurulmadığını, daha çok aidiyet, korunma gibi sosyal ihtiyaçları karşılayan, gevşek yapılı gruplar olduğunu öne sürüyor.

Ancak son dönemde özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde, “yeni nesil çeteler” olarak adlandırılan farklı bir yapı belirginleşiyor. Daltonlar, Redkitler, Anucurlar gibi isimlerle anılan bu gruplar, genellikle 16-25 yaş arası Z kuşağı gençlerinden oluşuyor. Geleneksel mafya yapılarından farklı olarak kendi kurallarını (“racon”) oluşturuyor, kontrolsüz ve acımasız şiddet kullanıyorlar. Uyuşturucu ticareti, gasp, haraç, silah kaçakçılığı, kiralık katillik gibi ağır suçlara karışıyorlar.

Bu çetelerin en dikkat çekici özelliği ise Z kuşağı kültürünü aktif olarak kullanıyor olmaları. Rap müziğin “drill” ve “gangsta rap” alt türleri, popüler dizilerdeki suç figürleri ve özellikle TikTok gibi sosyal medya platformları üzerinden propaganda yapıyor ve bir tür “suç estetiği” yaratıyorlar. Şarkılarda, videolarda şiddet, kolay para, lüks yaşam ve güç gösterisi romantize ediliyor. Bu durum, sosyoekonomik olarak dezavantajlı ve gelecek kaygısı taşıyan gençler için tehlikeli bir çekim merkezi oluşturuyor. Bu yeni nesil çetelerin, belirli bir ideolojiden ziyade rant kavgası ve çıkar elde etme motivasyonu ile hareket ettiği, hatta uluslararası bağlantılar kurabildiği belirtiliyor. Bu gelişmelerin en çarpıcı olanı ise Minguzzi cinayeti soruşturmasının savcılık tarafından “organize suç örgütü” kapsamına alınması kararı oldu. Bu karar, olayın faillerinin münferit hareket etmediği, daha geniş ve organize bir suç ağıyla bağlantılı olabilecekleri yönündeki şüpheleri ciddi şekilde güçlendirdi. Başlangıçta fevri bir gençlik şiddeti gibi görünen olayın ardından gelen organize tehditler, mezar saldırıları ve soruşturmanın bu yöne kayması, faillerin daha büyük bir yapının parçası olabileceğini veya bu yapının olayı sahiplenerek aileyi sindirme ve adaleti engelleme çabası içinde olduğunu düşündürmektedir. Minguzzi cinayeti soruşturmasının “organize suç örgütü” kapsamına alınması, faillerin bu tür yeni nesil, daha organize ve şiddet odaklı bir çete yapısıyla bağlantılı olabileceği ihtimalini güçlendiriyor.

Peki, ne yapmalı?

- Her şeyden önce, cezaları artırmanın yanı sıra cezaevlerinin çocukların yaş grubuna ve sosyal statülerine, ayrıca yeteneklerine göre iyi gözlemlenip, etkili bir sosyal-psikolojik destekle birlikte iş-meslek alanlarında yetişmeleri, kendilerini geliştirmeleri konusunda motive edilmeleri, eğer istekli ve zihinsel düzeyleri de uygunsa akademik eğitimlerine de devam etmeleri için gerekli koşullar sağlanmalıdır.

- Eđitimcilerimize de dűŖen, sorunlu çocukları kendi derslerini beceremiyor diye hırpalamamaları, okullardaki rehberlik vasıtasıyla baŖka becerileri olan alanlara yönlendirilmeleri; onların örgün eğitimden dıŖlanmamaları için daha fazla çaba ve sorumluluk göstermeleri;
- Ailelere dűŖen ise, çocuklarını daha yakından takip etmeleri. Onların yaptıkları hataları görmezden gelmeyip, gizlemeyip not almaları; eđer davranıŖ deđiŖlikleri süreklilik gösteriyorsa çocuğu  rk tmeden bir uzmana danıŖmalı, bundan utanmamalı, bunu onur-gurur meselesi yapmamalılar. Çocukların hayatla ilgili özgüvenlerini ve motivasyonlarını yükseltmek için deđiŖik, öğretici, eğlendirici etkinlikler yapılmalıdır. ocukla birlikte olabildiğince fazla vakit geçirilmelidir.

Unutulmamalıdır ki, her bir çocuğun hayat yönünün deđiŖmesi toplumu da batırır ve her bir çocuğun kurtuluŖu toplumu da kurtarır. Eh, boŖuna demiyoruz ‘Bu ocuklar toplumun çocuğu ve onlar bizim geleceğimiz,’ diye.

30.01.2026

KADININ G NCES  OCAK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Yeni bir yıla baŖladık. Her ne kadar yeni yılın umut dolu haberlerle gelmesini dilesek de maalesef dileğimiz gerekleŖmiyor.

Bakalım bu sayımızın haberlerinde hangi baŖlıklar var:

- Down Sendromlu ocuğu Oyun Alanına Almayan  Ŗletme  in Karar Verildi!
- Doğum  zni Düzenlemesinin Ayrıntıları Belli Oldu
-  stanbul Barosu'ndan Kadın Mahpusların Hak  hlalleri AraŖtırması: 'Cezaevleri Kadınlar  in Tasarlanmıyor
-  talya'da Kadın Cinayetlerine  liŖkin Tarihi Karar: Faile  m r Boyu Hapis Düzenlemesi YasalaŖtı!
- Akraba Evliliklerine Yasak Geliyor

Down Sendromlu ocuğu Oyun Alanına Almayan  Ŗletme  in Karar Verildi!

Nisan ayında Etimesgut ilçesinde meydana gelen olayda down sendromlu M.A.Y.,  ğretmeni S.K.O ile birlikte gittiği alıŖveriŖ merkezindeki oyun alanına alınmadı.

M.A.Y.’nin oyun alanına alınmadığı anlara iliŖkin video sosyal medyada yer aldı ve birçok kiŖi duruma tepki gösterdi.

TİHEK, görüntüler üzerine ve Türkiye Down Sendromlular Derneği ile ailenin başvurusuyla inceleme başlattı. İşletme, kuruma gönderdiği savunmada, olayın medyada yansıtıldığı gibi yaşanmadığını, top havuzunda 90-140 santimetre boy sınırı bulunduğunu, yetişkinlerin havuza girmesine izin verilmediğini ve çocuğun menfaatinin gözetildiğini ileri sürdü. TİHEK kararında, çocuğun öğretmeni S.K.O. ile birlikte alışveriş merkezindeki oyun alanına gittiğini, ancak işletme personelinin çocuğun özel gereksinimli olduğunu fark edince top havuzuna girişine izin vermediğini belirtti.

Videoya da yansıyan tartışmada, görevlilerin çocuğun 'diğer çocuklara zarar verebileceğini veya zarar görebileceğini' söyleyerek içeri almadığının tespit edildiğine vurgu yapıldı. Ayrıca dosya kapsamında boy ölçümü yapıldığına dair hiçbir delil bulunmadığı, oyun alanında boy sınırına ilişkin uyarı levhasının da yer almadığı belirtildi. Kararda, çocuğun yalnızca engelliliği nedeniyle dışlanması ayrı tutma niteliğinde olduğu belirtilerek, "Olayda somut ve ölçülebilir bir risk değerlendirmesi yapılmadığı, personelin açıklamalarının genel varsayım ve ön yargılara dayandığı anlaşılmıştır. Engelli bir çocuğun diğer çocuklardan ayrılması çocuğun üstün yararı ilkesine aykırıdır" denildi.

TİHEK, olayda engelliliğe dayalı ayrımcılık yapıldığına hükmederek işletmeye üst sınırdan 204 bin 285 TL idari para cezası uygulanmasına karar verdi. Türkiye Down Sendromlular Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Gün Bilgin TİHEK'in kararını değerlendirerek, "Yaşanan uygulama, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 30. maddesine ve ayrımcılık yasağına açıkça aykırıdır. Her çocuğun akranlarıyla birlikte oyun oynama hakkı vardır. TİHEK'in aldığı kararı memnuniyetle karşılıyoruz. Bu kararın benzer ihlallerin önüne geçmede güçlü bir caydırıcı olmasını diliyoruz. Türkiye Down Sendromu Derneği olarak bu tür hak ihlallerinin karşısında durmaya devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Doğum İzni Düzenlemesinin Ayrıntıları Belli Oldu

Nüfus artış hızının azalmasından şikâyet eden AKP doğum izninin artırılmasını öngören düzenlemeyi Meclis'e getiriyor.

Düzenleme konusunda Aile Bakanlığı ve AKP Grubu'nun çalıştığı söyleniyor. Düzenlemeyle memur anneler için doğum izni neredeyse ikiye katlanıyor, bebekle geçirilen süre 4 aydan 6,5 aya çıkıyor.

SGK Uzmanı İsa Karakaş'ın Türkiye Gazetesi'nde yazdığı yazıda yer verdiği ayrıntılar şöyle:

"Tek çocukta şu anda 8+8=16 hafta olan izin, yeni yasayla +8 hafta daha uzuyor. Doğum öncesi 8 hafta +doğum sonrası 16 hafta=Toplam 24 Hafta! Yani tam 5,5 ay evde, maaşınız kesintisiz yatmaya devam edecek.

Çoğul gebelikte zaten doğum öncesi 10 haftaydı. Yeni +8 hafta eklenince: 10+16=26 Hafta!

Doktor ‘‘Sağlığın yerinde’’ derse, doğuma sadece 3 hafta kalana kadar görevde kalabileceksiniz.

Bu süreçte fiilen çalıştığınız her gün (tekilde en fazla 5 hafta, oğulda 7 hafta) doğum sonrası iznine otomatikman ekleniyor.

Doktor ‘‘40. hafta’’ dediyse ama bebek 42. haftada geldi; aradaki her gün doğum sonrası iznine eklenir, hiçbir hakkınız kaybolmaz.

Ölü doğum yapan memur, sağ doğum yapan memura verilen doğum öncesi ve doğum sonrası analık izninden aynı şekilde yararlanacaktır.

Doğum sırasında ya da izin sürecinde annenin vefat etmesi hlinde, memur baba kalan tüm izni kullanabilecek.

Memur babalar hâlâ 10 günlük babalık izni hakkına sahip bulunmaktadır.

Fakat işçi babaların 5 gün olan izninin 10 güne çıkarılması için çalışma başlatılacak.’’

İstanbul Barosu'ndan Kadın Mahpusların Hak İhlalleri Araştırması: 'Cezaevleri Kadınlar İçin Tasarlanmıyor

İstanbul Barosu’nun düzenlediği programda, kadın mahpusların cezaevlerinde karşı karşıya kaldığı hak ihlalleri çok yönlü biçimde ele alındı.

Açılış konuşmalarının ardından belgesel gösterimi ile başlayan etkinlikte, avukatlar cezaevlerindeki mevcut uygulamaları hukuki ereve ve toplumsal cinsiyet perspektifinden değerlendirdi. Forum bölümünde ise avukatların saha deneyimleri ve çözüm nerileri tartışıldı.

Etkinliğin konuşmacılarından Avukat İlayda Gedik Saysal ve İstanbul Barosu Genç Avukatlar Meclisi Yürütme Kurulu yesi Avukat Lütfiye Nalan Ermiş, kadın mahpusların cezaevlerinde yaşadığı yapısal sorunları örneklerle aktardı. Kadın Cezaevlerinde Uygulamalar, Hak İhlalleri ve Mevzuat başlıklı konuyla Avukat İlayda Gedik Saysal, Türkiye’deki cezaevlerinin kadınlar düşünülerek tasarlanmadığını vurguladı, ‘‘Türkiye’de maalesef ki her ne kadar ismi kadın cezaevleri olsa da kadınlara özgülenmiş, kadınlara özel olarak yapılmış cezaevleri mevcut değil. Bakırköy kadın kapalı ya da Gebze kadın desek de bunların hiçbiri kadınların temel ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş cezaevleri değil.’’ dedi.

Gedik, hijyen ürünlerine erişimden ped ve tampon dağıtımına, depolama alanlarının yetersizliğinden ücretsiz ürün verilmemesine kadar birçok alanda ağır ihlaller yaşandığını belirtti. Saysal, ‘‘Durumu olmayanlara ped ayda sadece 10 adet verildiğinde mutlu olunan bir durumla karşı karşıyayız. Vitamin desteği dahi yok. B12 eksikliği yaygın ama vitamin verilmediği gibi ücret alınıyor’’ diye konuştu. Cezaevlerinde kapasite aşımı nedeniyle kadınların yerde yatmak zorunda bırakıldığını anlatan Saysal, bunun insan onuruna aykırı olduğunu söyledi:

“Aynı koğuşta normalde 40 kişinin kalması gerekirken 60 kişi kalıyor. Bu eşittir yerde yatak demek oluyor. Cezaevlerinde yerde yatan kadın mahpuslar vardır.” Saysal, hamile mahpuslar ve cezaevinde doğan çocuklara ilişkin ağır tabloyu şu sözlerle aktardı:

“Hamile kadınlar için özel paketlerin verilmesi, yiyecek içecek düzenlemelerinin yapılması gerekir. Çocuk dostu alanlar yapılmalı. Ancak bunlardan hiçbirine erişim yok.”

Saysal, ayrıca yabancı uyruklu kadın mahpusların daha ağır koşullara maruz kaldığını belirterek, “Yabancı kadın mahpuslarda telefon görüşmeleri daha pahalı. Kıyafet kargosu gelmiyor, aileler burada olmadığı için görüş yapılamıyor.” Dedi. Uluslararası standartlara uyulmadığını ifade eden Saysal şöyle devam etti:

“Cezaevlerinde içme suyu bile parayla satılıyor. Mandala Kuralları ve Bangkok Kuralları uygulanmış olsa hijyen paketleri ücretsiz olur, hamile kadınlar için özel tedbirler alınır, çocuk dostu alanlar oluşturulur. Kadınlara özgü cezaevleri yapılması gerekir. Yerde yatan kadınlara bir an önce son verilmeli. Kadınların ihtiyaçlarına göre cezaevi inşa edilmesi artık zorunluluktur.” İstanbul Barosu Genç Avukatlar Meclisi Yürütme Kurulu Üyesi Av. Lütfiye Nalan Ermiş, cezaevlerinin görünmezliğinin hak ihlallerini derinleştirdiğini belirterek “Türkiye’de cezaevi meselesi artık başka bir gerçeklik haline geldi. Kadın mahpuslar çok ciddi hak ihlalleri, işkence koşulları ve ayrımcılıkla karşı karşıya. Cezaevlerinin gözlerden ırak olması, erkek egemen toplum düzeninde buralara dair söz üretmemizi de zorlaştırıyor.” dedi.

Ermiş, etkinliğin amacını şu sözlerle özetledi:

“Bu meseleyi görünür kılmak, hukuksal ve siyasal düzlemde kalıcı çözümler üretmek elzem. Genç avukatlar olarak savunmanın yarını için bu meseleler üzerine düşünmeyi önemsiyoruz.”

İtalya’da Kadın Cinayetlerine İlişkin Tarihi Karar: Faile Ömür Boyu Hapis Düzenlemesi Yasalaştı!

İtalya Parlamentosu, tarihi bir karar aldı. Kadın cinayetlerini ayrı bir suç olarak tanımlayan ve faile ömür boyu hapis öngören düzenlemeyi oybirliğiyle kabul etti.

Böylece Ceza Kanununa eklenen yeni madde, bir kadının yalnızca 'kadın olduğu için' nefret veya baskı amacı taşıyan eylemlerle öldürölmesi halinde failin doğrudan ömür boyu hapse mahkûm edilmesini öngörüyor.

Tasarı, Senato’dan geçtiğı temmuz ayının ardından 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’nde alt mecliste de onaylanarak yürürlüğe girdi.

Başbakan Giorgia Meloni, yasayı 'kadınlara yönelik şiddete karşı siyasetin ortak iradesi' olarak nitelendirdi. Bu arada İtalya’da bu yıl 1 Ocak–20 Ekim arasında 85 kadın katledildi.

Akraba Evliliklerine Yasak Geliyor

Dünyada meydana gelen sağlık sorunlarının önemli bir bölümü akraba evlilikleri nedeniyle ortaya çıkmakta.

Dünya Sağlık Örgütü ve yerel kuruluşların ısrarlı uyarılarına rağmen akraba evlilikleri günümüzde hala yaygın olmaya devam ediyor. Türkiye'de en çok 'kuzen evliliği' olarak ortaya çıkan durum, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 yılında açıkladığı verilere göre ülke genelindeki evliliklerin yüzde 3.9'unu kapsamakta. Avrupa'nın bazı ülkelerinde kan bağı bulunan şahısların evliliğini kısıtlayan yasal düzenlemeler bulunurken, son tartışma İngiltere kamuoyunda yankı uyandırdı. İngiltere Başbakanı Keir Starmer'ın hükümet yetkilileriyle birlikte üzerinde çalıştığı taslak yasaya ilişkin detaylar Haftalık İngiliz dergisi The Spectator'da tartışmaya açılırken, söz konusu makalede engelleme çalışmalarının yalnızca sağlıkla ilişkili olmadığı, aynı zamanda mafya ve çete sorununun kökenlerinde de akraba evliliklerinin yattığına dikkat çekildi. Son yıllarda Avrupa'da artış gösteren mülteci akını, özellikle akraba evliliklerinin en yaygın olduğu Orta Doğu'daki bu alışkanlığın Batı ülkelerine de sıçramasına neden oldu. İsveç'te yapılan araştırma, son 5 yıl içerisinde akraba evliliklerinde %100'ün üzerinde artış görüldüğünü ortaya çıkarırken, toplumsal olarak hoş görülmeyen bu durum için kanuni düzenlemelerin hazırlandığı öğrenildi. Harvard Üniversitesi'nde evrimsel biyoloji profesörü olan Joseph Henrich, kuzen evliliklerinin yalnızca aile yapısına zarar vermediğini, toplumları yeniden şekillendirdiğini belirtti. Avrupa'da kuzen evliliklerinin azalmasıyla birlikte liberal eğilimlerin arttığına dikkat çeken uzman isim, söz konusu durumun yasalarla teşvik edilmesi gerektiğini savundu.

Gelecek sayımızda yine gündemi oluşturan haberlerle sizlerle olacağız. Daha umutlu haberlerde buluşmak dileğiyle.

15 Ocak 2026

ŞİKAYETÇİYİM

YAZAN: Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA

filizkucukkaya7714@gmail.com

Şikayetçiyim!

Susandan da görmezden gelenden de “bana dokunmuyor” diyenden de.

Bu yaşananlar münferit değil.

Bu yaşananlar kader hiç değil.

Bugün çocuklara, gençlere, kadınlara, insanlara, hayvanlara, doğaya zarar veren; cinayet işleyen, tehdit eden, psikolojik şiddeti yöntem haline getiren, mobbing uygulayan, ailesine zulmeden; yalanla, iftirayla ve güçle ayakta durmaya çalışan bu karanlık tipler gökten düşmedi. Bir

gecede ortaya çıkmadılar. Kendiliğinden çoğalmadılar. Onlar, yıllar boyunca susarak büyütülen bir kötülüğün sonucudur.

Bu karanlık, ilk yanlıştta başladı.

Ve biz ilk yanlıştta sustuk.

Bir çocuk arkadaşını ezdi, “şakadır” dedik.

Bir genç aşağılayıcı konuştu, “ergenliktir” dedik.

Bir adam tehdit etti, “sinirlidir” diye geçiştirdik.

Bir kadın korktuğunu söyledi, “abartıyor” dedik.

Her “aman büyütmeylem” dediğimiz yerde, kötülüğün eli biraz daha rahatladı.

Yanlıştta sınır koymayan her aile, sessiz kalan her çevre, “bana dokunmuyor” diyen her birey; bu karanlığın tuğlasını kendi eliyle koydu.

Erkek çocuklar; hata yapmanın bedelini öğrenmeden büyütüldü.

Güçle hak arasındaki fark öğretilmedi.

Saygı değil, itaat beklendi.

Sorumluluk değil, ayrıcalık verildi.

“Erkektir yapar” denildi.

Ve o cümle, sayısız hayatın altına imza attı.

Şiddet bir anda başlamaz.

Önce dilde başlar.

Sonra bakışta.

Sonra kontrol etmede.

Sonra tehditte.

En sonunda elde.

Ve her aşamada birileri sustu.

Komşu duydu ama kapısını kilitledi.

Akraba bildi ama “aile meselesi” diyerek sırtını döndü.

Kardeşi gördü; susarak failin yanında durdu.

Arkadaşı fark etti ama rahatını bozmadı.

Kurumlar gecikti, sorumluluklarını erteledi.

Toplum izledi.

Beklerken kadınlar öldü.

Çocuklar sustu, susturuldu.

Hayvanlar can çekti.

Doğa talan edildi.

Sonra haberlere düştü.

Ekranlar doldu.

Gazeteye manşet oldu.

Aynı cümleler tekrarlandı...

“Çok sakindi.”

“Kendi halindeydi.”

“Kimseyle sorunu yoktu.”

“Nasıl yaptı, inanamadık.”

“Böyle olacağını kim bilebilirdi?”

Biliyorduk.

Hep biliyorduk.

Ama işimize gelmedi.

Çünkü yüzleşmek zordur.

Çünkü sınır koymak cesaret ister.

Çünkü “dur” demek bedel gerektirir.

Ve biz, bedel ödememek için, başkalarının bedel ödemesine razı olduk.

Artık şu gerçeği inkâr etmeyelim...

Bu ülkede yaşanan şiddet, bireysel bir sapkınlık değil; toplumsal bir ihmaldir.

Yanlış ilk anda durdurmayan herkes, sonuçtan pay sahibidir.

“Ben yapmadım” demek yetmez.

“Ben karışmadım” demek masumiyet değildir.

Çünkü susmak, çoğu zaman kötülüğün en güvenli alanıdır.

Bir çocuğu sevmek, onu her koşulda haklı görmek değildir.

Gerçek sevgi; yanlış karşı durabilmektir.

Sınır koyabilmektir.

Gerekirse rahatsızlık yaratabilmektir.

Artık yeter.

Şiddeti romantize etmeyin.

Tehdidi küçümsemeyin.

Psikolojik şiddeti hafife almayın.

Mobbingi “işin doğası” diye geçiştirmeyin.

Zorbalığı karakter sanmayın.

Yanlış gördüğünüz yerde dur deyin.

Susmayın.

Görmezden gelmeyin.

“Bana dokunmuyor” demeyin.

Çünkü bugün sustuğunuz her yanlış, yarın bir başkasının hayatına dokunur.

Ve sanmayın ki o “başkası” hep uzakta kalır.

Kötülük adres sormaz.

Bir gün sizin kapınızı çalar.

Bir gün sizin evinize girer.

Bir gün sizin çocuğunuz susar, kardeşiniz korkar, anneniz ağlar.

O zaman herkes aynı cümleyi kurar:

“Bilmiyorduk.”

Ama biliyorduk.

Sadece susmayı seçtik.

Ve bazı sessizliklerin bedeli, bir ömür taşınır.

Bu bir uyarı yazısı değil.

Bu bir yakınma hiç değil.

Bu, topluma tutulmuş sert bir aynadır.

Ve artık herkes, bu aynaya bakmak zorundadır.

Şikayetçiyim.

Sadece kötülük yapanlardan değil.

Yanlış bildiği halde sustuğu için susanlardan, şiddeti gördüğü halde “karışmayalım” diyenlerden, tehdidi duyduğu halde kafasını çevirenlerden şikayetçiyim.

Bir çocuğun incindiğini anlayıp susandan, bir kadının korktuğunu görüp abartı sayandan, bir gencin umudunun söndüğünü fark edip görmezden gelenden, bir hayvanın can çektiğini görüp yolunu değiştiren, doğanın talan edildiğini bilip sessiz kalanlardan şikayetçiyim.

“Bize dokunmuyor” diyenlerden, “aile meselesi” diyerek kapıyı kapatanlardan, “aman başımıza iş almayalım” diye vicdanını susturanlardan şikayetçiyim.

Yanlış zamanında durdurmayan annelerden, sınır koymayan babalardan, ayrıcalığı sevgi sananlardan şikayetçiyim.

Kötülük büyürken susup, sonuç ortaya çıkınca şaşıranlardan şikayetçiyim.

Çünkü kötülük yalnızca yapanla var olmaz.

Asıl onu büyüten, ona alan açan sessizliktir.

Ve ben, bu sessizlikten, bu umursamazlıktan, bu “bana ne” kültüründen şikayetçiyim.

Herkesten.

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

ENGELLİ BAKANLIĞI VE SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM SORUNLARI

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Geçen ayki yazımızda sağlık raporlarında yaşanan sorunlar üzerinde durmuştuk. “Engelli Bakanlığı kurulursa sağlık raporlarıyla ilgili sorunlar çözülebilir mi?” sorusunun cevabını tartışmıştık.

Bu haftaki yazımızda ise sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sorunları ele alacağız. Engelli Bakanlığı kurulursa çözüm için neler yapılabileceğini kısaca yazacağız. Amacımız engelli bireylere yönelik hizmetlerin engel türlerine göre nasıl farklılaştığını göstermektir. Ayrıca engelli STK’larının ve ana muhalefet partisinin “Engelli Bakanlığı” kurulursa sorunlar çözülür algısının yüzeyselliğini de gözler önüne sermektir.

Önce Sorunları Sıralayalım:

1. Randevu Bulamama:

Muayene ve tetkik için aylar sonraya gün verilmesi sağlık sisteminin genel sorunudur. Bu sorunların çözümü için esasen Sağlık Bakanlığı içinde köklü bir reform gerekir.

Engelli Bakanlığı kurulursa, sağlık kurulu raporları, rutin poliklinik muayenesi, evde sağlık gibi hizmetler için sağlık merkezleri açabilir. Bu yapılanma personel ve alt yapı bakımından çok büyük maliyet yükünü getirir. Engelli Bakanlığının bütçesi bunu kaldırabilecek kadar güçlü olmalıdır.

Ayrıca Sağlık Bakanlığı ile yetki karmaşası olmaması için görev tanımlamalarının çok iyi yapılması gerekir.

2. Hastane İçinde Erişim Eksikliği:

Çoklu engel grupları, görme ve ortopedik engelliler bu konuda sorun yaşamaktadır. Görme engelli bireyler için hastane koridorlarında sesli açıklamalar veya koridorlarda kabartma yönlendirme şeritleri yok. Bu nedenle görme engelliler muayene odasına gitmek için bir refakatçi desteğine ihtiyaç duyuyor.

Ortopedik engelliler için de rampa ve asansörlerin yetersizliği muayene odasına ulaşımı zorlaştırıyor.

Engelli Bakanlığı, hastane içinde Engelli Refakatçi Birimi kurarak sistemi rahatlatılabilir. Tabii bu, ek personel istihdamı nedeniyle bütçeye yük getirir.

Engelli Bakanlığı’na yeni yapılanmada denetleme yetkisi verilirse, hastaneleri ve eksiklikleri belirleyerek sürecin takipçisi olabilir.

3. Engel Durumuna Uygun Muayene ve Tetkik Ortamı Hazırlama

Engelli bireyler engel türlerinden kaynaklı iletişim zorluğu ve muayene ortamının imkanları nedeniyle farklı zorluklar yaşıyorlar.

Mesela işitme engelliler, doktorla iletişimde sorun yaşıyorlar. Çünkü sağlık personeli işaret dilini bilmiyor.

Otizimli bireylerin ses, koku, dokunma gibi duyularıyla ilgili sorunları var. Bu nedenle muayene ve tetkikte çok ciddi sorunlar yaşıyor.

Bunun bir örneğini çok yakın zamanda yaşadım. Etlik Şehir Hastanesine 20 yaşındaki otizmli oğlumu götürmem gerekti. Anne oğul yaşıyoruz. Oğlumun okulunda görevli olan Serhat'tan yardım istedim. Birlikte hastaneye gittik. Doktor kan istedi. Kan alma bölümüne gittim. Baş hemşireye "Oğlum otizmli. Yanımda bir kişi var, iki kişi daha olursa oğlumu tutarak zorla kan alabiliriz." dedim. Cevabı; "Bizim görevimiz kanı almak. Tutmak sizi ilgilendirir." oldu.

Güvenlik görevlilerinin yöneticisine halimi arz edip destek istedim.

Cevap; "Biz güvenlik işiyle ilgileniriz." Yani ben çaresizlikten; oğlum hastane ortamında beklemekten öfke krizi geçirirsek güvenlik müdahil olacak...

Bu ara Serhat iki hasta yakını buldu. Kan almadaki bir hemşire "Ben alırım kanı." dedi. Onun da oğlu otizimliymiş. Serhat, Koray'ı arkadan kucakladı. Koray çok direnmedi, biz de tedbir olsun diye bacaklarını ve kan alacağımız kolu tuttuk. Kan alınırken Koray, Serhat'la sayı sayıyordu.

Sadece otizmli bireyler için değil psikolojik rahatsızlığı olan bireylerin bir kısmının muayenesinde mutlaka deneyimli destek personele ihtiyaç var.

Engelli Bakanlığı refakatçi desteği ile süreci kolaylaştırabilir. Ayrıca yeni yapılanmadaki görev tanımına "Güvenlik görevlileri hastaya muayene ve tetkik süresinde ihtiyaç duyulan desteği vermelidir." gibi eklemeler yapılması sağlanabilir.

4. Medikal Cihazlara Ulaşım Zorluklar:

Hayatî önem taşıyan medikal cihazların geri ödeme kapsamında olmaması da çok ciddi bir sorun...Mesela öksürtme cihazı, aspirasyon ve idrar sondası gibi hayatî cihazlara ulaşım da ciddi sıkıntılar var. Yine tek tip, kalitesiz ürünlere ödeme yapılması da sağlık sorunlarına neden oluyor. Örneğin tek tip tekerlekli sandalye kullanımı nedeniyle ilerleyen yıllarda omurgada sorunlar artıyor.

Ayrıca medikal ürünlerin genellikle beş yılda bir SGK tarafından karşılanması da sorunlar yaratıyor. Beş yıl içinde medikal ürünler yıpranıyor ve kullanımı zorlaşıyor. Ülkenin ekonomik şartları nedeniyle yenisini almak bir yana engelliler, %20'lik katkı payını ödemek de bile zorlanıyor.

Maalesef teknolojinin sunduğu akıllı baston ve biyonik kulak gibi ürünlerden çok uzaktayız.

Ayrıca önemli bazı ilaçları SGK'nın karşılamaması da sağlık alanında tüm vatandaşların yaşadığı önemli bir sorundur.

Engelli Bakanlığı medikal ürünlerde standartlar belirleyerek kalitesiz ürünleri piyasadan kaldırabilir.

Engelli Bakanlığı bütçesinden SGK 'nın ödediği bedele ek ödeme yaparak kaliteli ürüne ulaşımı kolaylaştırabilir.

5. Rehabilitasyon Hizmetlerinde Süreklilik Ve Bütüncüllük Eksikliği

Fizik tedavi, dil terapisi, psikoterapi gibi hizmetlerde süreklilik yok. Bu hizmetlerin farklı merkezlerde verilmesi de sorun yaratıyor. Kırsal kesimde yaşayanların bu hizmetlere ulaşması ise neredeyse mucize... Son zamanlarda MEB'in fizik tedaviyle ilgili raporları onaylamadığıyla ilgili haberler gelmeye başladı. Fizik tedavi Sağlık Bakanlığının görev alanına girdiği için fizik tedavi ücretini karşılamayı bırakacağıyla ilgili söylentiler var.

Engelli Bakanlığına ait merkezlerde rehabilitasyon hizmetleri verilebilir. Kırsal için mobil hizmet birimi devreye sokulabilir. Tabi bunun için de bütçe gerekir.

Sonuç olarak Engelli Bakanlığı açılırsa devasa bütçeye ihtiyacı var. "Böyle bir bütçe Türkiye gerçeğinde mümkün mü?" sorusunun cevabını vermek pek de zor olmasa gerek...

Ayrıca Engelli Bakanlığı'nın kurulması için mevzuatının hazırlanması, taşra teşkilatının yapılandırılması, personel alımı çok zaman ve para gerektirir.

Gelecek yazımızda eğitim alanındaki sorunlara değinmek üzere hoşça kalın.

15.01.2026

KADIN MİTINGİ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Kadınlara yönelik her türlü şiddet vakaları kontrolden çıkacak şekilde artıyor. Yaşam hakkımız tamamen elimizden alınmaya çalışılıyor. Bunun yanında şeriatın ayak seslerini giderek daha çok hissediyoruz. Bin bir mücadeleyle kazandığımız haklar elimizden gidiyor. Konuşmamıza, kıyafetimize, özel yaşamımıza müdahale ediliyor. Bunu yaptıranlar da gerici bir kesim. Fetvalarla kendilerini gösteriyorlar. Bir de bakıyoruz ki sessizlikten sonra hak ihlalleri, yasa değişiklikleri birbirini izlemiş.

Başta kadınların yaşam hakkına saldırılar nedeniyle, bir 'Kadın Mitingi' düzenleme fikrini geliştirdi '29 Ekim Kadınları Derneği'. Temmuz ayından beri her hafta salı günü toplanıyoruz. Önce bir whatsapp grubu kuruldu. Kadın örgütlerine, kadın çalışma grupları olan meslek örgütlerine, sendikalara çağrı yapıldı. Yaklaşık 37 çağırıcı örgüt olduk. Yaklaşık diyorum, sonradan fikir ayrılıkları nedeniyle ayrılanlar oldu. Bazı örgütler de kendilerini katılımcı olarak görmek istediler.

Kadın Mitingi önerisinin arka planında, 15 Şubat 1997 yılında düzenlenen ‘Şeriata Karşı Kadın Yürüyüşü’ vardı. O yürüyüşe 50000 kişi katılmıştı. Bu kadar kalabalığı bulmak, gerçekten çok büyük bir emektir. Üstelik katılımcılar kadınlardan oluşuyordu. Destekleyen erkekler arkada durmuşlardı. Ben de katılmıştım o yürüyüşe. Sonradan şu anki 29 Ekim Kadınları Derneği Başkanı Şenal Saruhan’ın anlatımına göre hiç de kolay olmadığını öğreniyoruz. Konuşmasını yapmak üzere tam mikrofonu eline alıyormuş ki bir telefon gelmiş. ‘Konuşmaya başladığın an, seni vuracağız’ diye. O zaman bütün televizyonlar bu yürüyüşü duyurmuşlar. Şenal Saruhan bu tehdide boyun eğmemiş.

O zamanın zorlukları ayrı bir yana, günümüzde bu tür organizasyonlar yapmanın çok farklı zorlukları oldu. Sosyal medyaya daha çok hakimiz. Pek çok yerden bu mitingi duyurmak mümkündü. Ama insanların üzerinde kurulan baskı, korku, katılımı engelleyen unsurlardan bazılarıydı. Mitingin yapılacağı günlerde, Işid’in bomba atma olasılığı gündemdeydi. Bu da insanların daha çok korkmasına neden oldu.

Kadın Mitingi, 10 Ocak’ta, Ankara Tandoğan Meydanında gerçekleşti. Daha önce yapılacaktı ama “Emekli Mitinginin” öncelik kazanması zorunluluğu nedeniyle ertelendi ve kışın en soğuk günlerinden birine denk geldi. Katılımı hava koşulları da etkiledi tabi.

Her ne kadar farklılıklarımızla bir arada olmanın önemini vurgulasak da ortak noktalarda buluşmak kolay olmuyor. Erkeklerin mitinge katılmaması, miting konuşma metninin Kürtçe ve Arapça gibi farklı dillerde okunması, siyasi parti kadın temsilcilerine söz verilmemesi gibi faktörler kırmızı çizgilerdi.

Toplantıda ilkeler meselesi çok fazla gündeme geliyordu. İlkeleri koymak ve bu ilkelere bağlı kalmak çok anlamlı. Ama kırmızı çizgilerin fazla olması, katılımı zayıflattı. Toplantılarda küçücük konular çok büyütülüyordu. Örneğin, birine abla diye hitap etmek bile feminizmin konusu oluyor, bu konu üzerinde uzun uzun tartışılıyordu. Yatay örgütlenme, yani insanların hiyerarşi olmadan görüşlerini dile getirmesi çok güzel evet ama oylama yapılmaması çok önemli bir zaaf bana göre. Bu durumda da ağız çok iyi laf yapan biri bir görüşe karşı çıkıyor, birkaç destekçi buldu mu, sanki o görüş çoğunluk tarafından kabul ediliyormuş hissi yaratılıyor. Gerçekte durum öyle değil. Toplantı sonrasında, pek çok kadın arkadaşın sonuçtan rahatsız olduklarını, kendilerinde söz alıp konuşma cesaretini bulamadıklarını, sessiz kalmayı tercih ettiklerini anlıyoruz. Bu da hiyerarşinin başka bir boyutu olmuyor mu?

‘Ev Hanımı, Ev Emekçisi’ ne dersek diyelim, bu kadınları yeterince katamadık. Kadınların yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri konuşmada yer almıştı ama evin içinde yaşamının büyük bir bölümünü geçirmek zorunda olan kadınlar için bu konuşmalar çok önemsiz geliyor. Cumartesi Annelerini, ev emekçilerini, çocukları tutuklu olan aileleri temsil eden kadınlar konuşsaydı, daha

açıklayıcı ve renkli olurdu. Buna da sorun yaşayan pek çok kesimin olduğu, bir kesimin temsil edilememesi halinde dışlanma olacağı savunması getirildi.

Politikada görünür olan kadınların ne kadar değiştiklerine tanık oldum. Eğer bürokrasiye yakın bir konumda görev yapıyorsa, konum ne kadar kadın haklarını savunmakla ilgili olursa olsun, ibre bürokratik kurallardan yana. Bir gazetede ya da kadın örgütünde aktif görev alırken, son derece anlayışlı, kapsayıcı olan kadınların, politikada aktif olduklarında ne kadar havalı olduklarını üzümlere deneyimledim. ‘Bize daha önce neden haber vermediniz?’ sitemi üzerinden yürüyüp temsili düzeyde katılanların olduğunu gördüm. Bunun yanında kadın duyarlılığını koruyan, insanları içtenlikle kucaklayan kadın Milletvekilleriyle tanışma fırsatını buldum.

Toplantılara katılan kadınlar olarak deyim yerindeyse, bizim tuzumuz kuru. Böyle bir mitinge katılmamamız ayıp olurdu. Sanki bizler hiç ev içinde toplumsal cinsiyet kalıplarından çıkmakta zorlanan, kendimizi haldur huldur ev işi yapmakta, çocuk bakmakta bulan kadınlar değildik de başka bir dünyadan gelmiş gibiydik. Kadın mücadelesinde çok kadına katkısı olan, rahmetli Fatdim Topçubaşı’nın, ‘Kadın mücadelesi evde başlar’ sözünü hatırlamamak elde değil. Ev hanımlarını katmak için daha çok kafa yormalıydık.

Yeri gelmişken, bildiri dağıtımı sırasında tanık olduğum bir olayı paylaşayım. Karı-koca mutlu mesut sokakta yürüyorlardı. Bildiriye kadına doğru uzattık. Kâğıdı alıp almamakta kararsızdı. Sonra eşinin yüzüne baktı. Ondan al onayı gelince aldı. İşte bizim meselemiz tam da burada yatıyor. Sokakta bildiri dağıtmak çok iyi bir propaganda örneği. Daha çok kadının sesini sokağa taşımak istiyorsak, evlere girmenin yollarını arayıp bulmalıydık.

Hep olumsuzlukları dillendirmeyelim. Mitingin olumlu yönleri de vardı. Bu kadar soğuğa, baskıya ve korkuya karşın, yine de hiç azımsanmayacak bir kalabalık vardı. Birbirlerini tanımayan pek çok kadın, İl dışından örgütlenerek Ankara’ya geldiler. Erkeklerin gelmesi sadece bir bilete bakar. Kadınlar öyle mi? Eşlerini, çocuklarını düzene sokacaklar, bir sürü işten sonra harekete geçecekler.

Kadınlar doyasıya eğlendiler, müzik eşliğinde coştular, dans ettiler, şarkılar söylediler, halay çektiler.

Engelli kadınlardan toplantılara katılım olmadığı için konuşma metnine ekleme yaptırmakta çekingen kaldım. Sonra hem miting öncesi yapılan basın açıklamasında hem de miting konuşmasında, engelli kadınların sorunlarına yer verildi. Sağır kadınların katılımını örgütledik ve işaret dili tercümanı eşliğinde mitinge katılabildiler.

Mücadelemiz bitmemeli. Kırmızı çizgilerimizi azaltabildiğimiz, ortak noktalarda eşit sözlerimizle buluşabildiğimiz örgütlenmelere çok gereksinimimiz var. Biz çoğalmadıkça daha çok

üzerimize gelecekler. Güçlerini ayrışmalardan aldıkları muhakkak. Bize de bu noktalar üzerinden mücadeleyi büyütmek düşünüyor.

25 Ocak 2026

ROL MODELLERİMİZ

KADIN BEYİNİ DEHLİZLERİ OLAN FARKLI BİR YAPI

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

KONUK: Hilâl YILDIRIM

Emine: Merhaba, sevgili Umudun Kadınları dinleyicilerimiz. Bu ayki ‘Rol Modellerimiz’ köşemizde yeni bir konuğumuz var. Birazdan onu tanıyacağız. Hoş geldiniz, Hilâl Hanım. Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Hilâl: Tabii, hoş bulduk. Öncelikle beni davet ettiğiniz için teşekkür ederim. Bir umut ışığı olabildiysem size, ne mutlu bana. Hilâl Yıldırım, ben. Şu anki mesleğim: organizatör. Menajerlik yapıyorum.

Emine: Kadın girişimci diyebiliriz.

Hilâl: Kadın girişimciyim. İzmir’de yaşıyorum. İzmir’in enerjisine kendi enerjimi de kattığım bir çalışma sürdürüyorum. Cesur girişimler olduğunu düşünüyorum. Kadın olarak büyük ekip çalışmalarını yönetmek biraz cesaret gerektiriyor.

Emine: Ben Hilâl Hanıma Şöyle ulaşabildim. Bir konser izledik, ben o konserdeki kişilerden çok etkilendim. Konserdeki koronun adı ‘İyilik’ Korosuydu. Ben Yasemin Hanım’a sordum. Yasemin Hanım’ı dinleyicilerimiz hatırlayacaklardır. Onunla da röportaj yapmıştık. Kütüphaneyi tanıtmıştı. “Bu koroya nasıl ulaşabilirim?” diye kendisine sorunca bana Hilâl Hanım’ı adres gösterdi. Ona bir şekilde ulaştım. Tanışmak istedim. Şimdi de karşınızda.

Hilâl: Koronun şefi Ahmet Baran, bir kanun virtüözü. Kanunıyla ülkemizi yedi kıtada temsil etmiş çok değerli bir sanatçı. Benim de arkadaşımdır. Ben onu ilk kez bir videoda kanun çalarken izlemiştim. İşini kalbiyle yapanlardan biri. Potansiyelinin üstünde bir iş yapıyordu. Telefon edip, “Seni tanımıyorum ama ruhunu tanıyorum. Kendimden biliyorum” demiştim. Ben de işime gönlümü katıyorum. Tanıştıktan sonra birbirimizi severek ve sayarak güzel işler yaptık. Koro onun korusu. Mersin’de iki yüz kişilik bir iyilik gönüllüleri ordusu toplamış. Onlarca kişi, farklı mesleklerden kadın ve erkek bir koro oluşturmuşlar.

Emine: Biz de sizin sayenizde tanıdık onları. Yaptıkları iyilikler neler? Oradan alıyorlar adını. Onlardan da bahseder misiniz?

Hilâl: Öğrencilere burs veriyorlar. Barınaklardaki hayvanlara yardım ediyorlar. Depremzedelere çok büyük yardımları dokundu. Şehirlerini güzelleştiriyorlar. Kendi şehirlerinin dışında yardım konuları belirleyip pozitif fayda sağlıyorlar. Gönüllülük esasına dayalı, güzel bir çalışma yaptıkları, enerjileri de yüksek olduğu için buraya çağırdık, enerjileri bize de yansıdı.

Emine: Enerji birbirimize geçti.

Hilâl: Üç saat sürüyor konser. Umut yorgunluklarımızı bırakabildiğimiz bir an yaşıyoruz. Buna ihtiyacımız var insan olarak. Ben yaptığım etkinliklerde buna dikkat ediyorum. Yani yorgunluklarını bırakıp eski, masum anlarına geri dönmelerini sağlamaya çalışıyorum. Orada o kadar çok güzel anıları var ki insanların, Gündemsel olaylardan o kadar yoruluyorlar ki, hayat sadece akıp geçiyormuş gibi geliyor. İki üç saat için bunlardan kurtulup sakın bir vakit geçirmelerini istiyorum. Başarılı olduğumu da düşünüyorum. Arkasından, “İyi ki yapmışız” diyorum. İyi bir iş aslında yaptığımız.

Emine: Daha önce konuşmuştuk. İzmir dışında da çalışmalarınız var. Bunlardan da biraz bahseder misiniz?

Hilâl: Firmamızı İzmir’de kurduk. Mayaladık. Maya tuttu. İzmirli popüler sanatçılarla çalıştık. Konserlerde ve etkinliklerde insanların iyi hissetmesini amaçlıyorum ben. İz bırakmak yani. Bunu yapabildiğimizi gördükten sonra başka illere de açıldık. Ankara’yla çalışıyoruz her hafta orada bir konser oluyor. Hatta önümüzdeki hafta üç konser yapacağız. İşin güzel yanı, Ankara’daki konserleri İzmirli sanatçılarla yapıyoruz. Onlar zaten tanınıyorlar ama Ankara’daki izleyicileriyle buluşuyorlar. Ankara izleyicisi de bizi kanıksamış durumda. Davet olursa başka illere de gidiyoruz. Türkan Hanımla yaptığımız konseri görenler davet ediyorlar. Umarım ulaşabildiğimiz her yerde güzel işler yaparız.

Emine: Peki, bu işlere nasıl başladınız? Size ilham veren ne oldu?

Hilâl: Benim asıl mesleğim tekstil işiydi. Yirmi yıl bu işi yaptım. Ama gördüm ki, benim ruhum psikoloji, eğitim işlerine daha yatkın. Okurdum, araştırdım. Eğitimlere, seminerlere giderdim. Analiz etmeyi çok sevdiğimi anladım. Gittiğim, okuduğum, gördüğüm şeyler zihnimden uçup gitmiyor, analiz ediyorum, zihnimde kalıyor.

Emine: Gözlemliyorum, inceliyorum, diyorsunuz. Bana yazarlığı da çağırtırdı. Yazma yönünüz de var mı?

Hilâl: Yok. Meselâ, bir semineri izledikten sonra, uyuyup uyanıp aklında hiçbir şey kalmayanlardan değilim. Bende kalıcı olur. Kitaplar benim için okunup bitmez. Tekrar döner bakarım. Mesleğimi yirmi yıl sürdürürken İletişim konusuna ilgili olduğumu fark ettim. Mesleğimi değiştirmeye karar verdiğimde, kervan yolda düzülür hesabı, o kadar çok anılar biriktirmişim ki, karşıma dizildiler.

Emine: Ben inatla bunları yazabileceğinizi düşünüyorum.

Hilâl: Psikoloji ve eğitim seminerleri düzenlemeye başladım, sonradan müzik de eklendi bu kervana. Şimdi yüzde doksanı müzik oldu.

Emine: Peki, bütün bu işlerin dışında, Hilâl Yıldırım kimdir?

Hilâl: Kimliğimle ve karakterimle uyumlu yaşadığım için bunlar başıma gelmiştir. Şu an ben, kimlik ve karakter özelliklerimi bilen, bunlar doğrultusunda yoluna devam eden bir yoldayım. Ne istediğini bilen bir kişiyim. Anneliği, bir kızım var. Kendi yaşamımı, mesleğimi dengeli bir şekilde sürdürüyorum. Dönemimin karakterini ve kişilik özelliklerini taşıdığımı düşünüyorum. Kendimi ve sınırlarımı biliyorum. Profesyonel olmadığım bir mesleği sürdürebilmemin tek nedeni networkten azade samimiyet. Bizim dönemin masum samimiyeti. Birbirimize dokunabildiğimiz., samimiyetimizi birbirimize geçirebildiğimiz, böyle işler yapabildiğimiz sürece de enerjisi asla taklit edilemeyecek bir işi sürdürüyoruz. İnsan koca bir maneviyat. Bunu es geçtiğimiz için toplumumuzda kötü olaylar yaşanıyor. İnsanca şeyleri çok unuttuk. Bizi insan yapan özellik, duygularımız. Değerli hissetmek, iyi hissetmek, bir aradayken iyi hissetmek... O yüzden konserlerin ve paylaştığım şeylerin sonunda hep söylüyorum. Biz beraber çok güzeliz. Ben bu işi yapıyorum, sahne işini yapıyor, siz geliyorsunuz, birlikte yapıyoruz. Onlar bana teşekkür ediyor, ben onlara. Bu dört bacaklı bir mesele. Birinde bir aksaklık olsa güzel olamayız.

Emine: Aslında olması gereken de bu. Bunu unutuyoruz, değil mi?

Hilâl: Dünya unutturmuş, ticaret unutturmuş, bunları unuttuğumuz zaman hiçbir şey bize mutluluk vermiyor. İzleyiciler benim için sadece müşteri değil. Hoş geldiniz ile, güle güle ile daha sonra da devam eden bir iletişim doğuyor. Bunu İstanbul gibi büyük bir şehirde yapamazdım. İzmir’de bu akımı yakaladığım için çok mutluyum. Sahnede ağırladığım kişilerin de böyle olmasına özen gösteriyorum.

Emine: İyi ki sizi tanımışız. Bunların dışında söylemek istedikleriniz var mı? Bir de kadınlara neler yapmalarını önerirsiniz? Neler söylersiniz?

Hilâl: Kitapların da söylediği gibi, kadın beyni, dehlizleri olan, farklı bir yapı. Becerikli insanlarız biz. İstediklerimizde başarılı olabiliriz her işte. Bunu kadın becerisi, kadın vizyonu, kadın kibarlığında, kadın enerjisinde yapmak önemli. Kadının düşünebilme, becerebilme yetisi varken bunu hayata geçirebilenler candır. Birbirine destek olmak isteyenler daha da candır. Halden anlamak var biraz da hayat böyle güzelleşmiyor mu?

Emine: Aslında konuşulacak çok şey var ama zaman kısıtlı. Bugünlük bu söyleşiyi burada bitiriyoruz. İnşallah yaptığınız etkinliklerde yine birlikte oluruz. Çok teşekkür ederim.

Hilâl: Ben teşekkür ediyorum. Derginizin adı da çok güzel. “Umudun Kadınları”. Beni de buraya lâıyk gördüğünüz için çok teşekkür ediyorum. Hem umut hem kadın toplumun taşıyıcı kolonu gibi olmuş.

Emine: Hoşça kalın.

Hilâl: Görüşmek üzere.

ÇÖZÜM VAR AMA YOL UZUN

YAZAN: Funda UYSAL

fuysal725@gmail.com

Hazzı Erteleyebilme Yeteneğinin Cinsiyetle İlişkisi Var Mıdır?

Çocukluğum geniş bir ailede geçti. Büyük sofralar kurulur, kadınlar sürekli hizmet ederdi. Önce erkekler doyurulur, kadınlar ve kız çocukları sonra yerdı. O zamanlar benim çocuğum olursa ilk önce onun karnını doyuracağım diye söz vermiştim kendime. Kızım büyürken de buna hep dikkat ettim.

Akşamları eşinizle ya da babanız/erkek kardeşiniz ile yemek yerken dikkat edin, genelde yemeği hazırlayan kadın henüz çorbasından bir yudum almadan erkekler ikinci yemek için tabağını uzatır. Siz bulaşıkları yıkarken onlar dinlenmeye geçmiştir bile. Siz yatmadan önce evin dağınıklığını toplamaya çalışırken onlar rüya görmeye başlamıştır. Neden? Çünkü dürtülerini kontrol etme becerileri gelişmemiş, bu eylemlerden duyacakları hazzı erteleyemiyorlar ve açıkçası umurlarında bile değil.

İnsan dürtülerinin yanında, düşünme, muhakeme etme, sabretme gibi yeteneklere sahip bir varlık olarak yaratılmıştır. Diğer canlıların aksine, dürtü kontrolü insana hazzı erteleyebilme yeteneğini de bahşetmiştir: öfkelenildiğinde sakinleşebilmek; acıktığında, uykusu ya da tuvalet ihtiyacı geldiğinde sabredebilmek; cinsel ihtiyacını bastırabilmek gibi. Bununla ilgili yapılan bir çalışma ya da sosyal deney var mıdır bilemem; ancak, günlük hayatta etrafımızı birazcık gözlemlersek genelde geleneksel tarza sahip ailelerin çoğunlukta olduğu toplumumuzda oğlan çocuklarının dürtü kontrolü olmadan, kız çocuklarının ise bastırılarak büyütüldüğünü fark ederiz. Çok basit küçücük bir örnek vermek gerekirse; aynı arabanın içinde bir kız, bir oğlan çocuğunun olduğunu düşünelim. İkisinin farklı zamanlarda tuvalet ihtiyacı doğmuş olsun ve uzunca bir süre yol üzerinde herhangi bir tuvalet bulunmuyor olsun. Gardınızı almadan cevap verin: Hangisi için benzinlikte durmayı bekler, hangisi için arabadaki pet şişeyi kullanır ya da yol kenarında durursunuz?

Hayatın doğal akışına uygun olarak her yeni nesil bir öncekinin yaptığı hataları görüp çocuklarını farklı yetiştirmeye uğraşsa da çocuklukta ihmal ve istismarın izi ne yazık ki sonraki nesillere aktarılıyor. Bir taraftan bilinç düzeyinde bir şeyleri düzeltmeye uğraşıyoruz, diğer taraftan öğrenilmiş davranış kalıpları bilinçaltımızın paçalarından aşağı çekiyor. Bu noktada her eylemimizi, her sözümüzü kendi kulaklarımızla duyup, dinleyip bunları aslında kimin söylediğini fark etmemiz gerekiyor.

Çözüm yok değil aslında ama yol uzun. Erkek egemen toplumların çağdaşlaşmak adına yapabileceği en büyük yatırım, eğitmek üzere okullara topladıkları çocuklara çok küçük yaşlardan itibaren değerler eğitimi vermektir. Bu değerlerin arasında en önemlisi toplumsal cinsiyet eşitliğine büyük katkısı olacağını düşündüğüm dürtü kontrolü ve hazzı erteleme eğitimidir. Küçükken bunu öğrenemeyen insan, bırakın karşı cinse saygıyı, market kasasında sıra beklerken bile zorlanacaktır.

21.01.2026

Ankara

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU

EŞİT YURTTAŞLIK BAĞLAMINDA KADININ SİYASETE KATILIM HAKKI

YAZAN: Avukat Turhan İÇLİ

turhanicli@gmail.com

Bu yazımda kadının siyasal yaşama katılma hakkını, gerçek içeriği ve çeşitli boyutlarıyla ele almak istiyorum. Ama konunun tam olarak anlaşılabilmesi için öncelikle eşit yurttaşlık hakkına değinmem ve bu bağlamda tarih boyunca toplumda kadının var olma biçimini irdelemem gerekiyor.

Toplumu oluşturan birey, bir devletin resmi üyesi haline geldiğinde yurttaş adını alır. Eşit yurttaşlık ise, tüm yurttaşların yasalar önünde eşit haklara ve sorumluluklara sahip olmaları demektir. Peki, yurttaşların, haklar ve sorumluluklar bakımından yasalar tarafından eşit sayılması, onların gerçekten eşit olmaları için yeterli midir? Elbette hayır. Söz gelişi, Anayasa’da bütün yurttaşlar için seyahat hakkının tanınmış olması, onların bu hakkı kullanabilecekleri anlamına gelmiyor. Zira, seyahat hakkını kullanabilmeniz için seyahat edebilecek maddi olanaklara da sahip olmanız gerekiyor. Demek oluyor ki, bir hakkın kullanılması için sadece yasalarda yer alması yetmez; aynı zamanda bu hakkı kullanmak için gerekli fırsatların ve olanakların da sağlanması gerekir.

Öte yandan, yerleşik değer yargıları ve kültürel kodlar da bir hakkın kullanımını olanaksız hale getirebilir. Örgütsel yaşamımızdan örnek verelim. Kadın-erkek karma örgütlerde kadının haklarını kısıtlayan kurallar yoktur. Ama bu örgütlerde kadınlarla erkekler gerçek anlamda eşit değildir. Üyeler arasında kadın oranı son derece düşüktür. Kadın yöneticilere, kadın genel merkez veya şube başkanlarına çok az sayıda rastlanır. Zira, Bunun geleneksel, sosyolojik, psikolojik ve bunun gibi pek çok nedeni vardır. Her şeyden önce toplumun bilincine ve bilinç altına kazınmış toplumsal cinsiyet rolleri, kadının eşitlik mücadelesinin önündeki en büyük engeldir. Erkek egemen düzen, ideolojik, psikolojik, kültürel araçlarla bu rolleri her gün yeniden üretir ve pekiştirir. Öyle ki, kadın cinsimiz içerisinde de bu rollerin kadın-erkek doğasının zorunlu bir sonucu olduğu kanaati yerleşir ve güçlenir. Kadın çocuk bakımına ve ev işlerine mahkûm hale gelirken para kazanma ve siyaset erkeğin tekelinde kalır. Anayasada kadın- erkek eşitliğinin yer alması, elbette çok önemlidir, ama bu durumu değiştirmeye yetmez. Bu durumun değişmesi için köklü bir zihniyet dönüşümüne gereksinme vardır. Bu da ancak kadın ve erkeklerin birlikte mücadele etmesini gerektirir. Bu mücadelenin motor gücü kuşkusuz ki kadındır. Tarih boyunca da hep öyle olagelmıştır. Aydınlanmış erkekler onlara destek vermiştir. Buna rağmen kadının eşitlik mücadelesi ve siyasete katılma hakkı son derece yavaş ve kademeli olarak ilerleyebilmiştir.

Siyasetin temeli seçme ve seçilme hakkına dayanır. Bunun ön koşulu da özgür yurttaş olmaktır. Antik Yunan'da ve Roma'da zaman zaman demokrasi deneyimleri yaşanmışsa da seçme ve seçilme hakkı sadece özgür erkekler tarafından kullanılabilmiştir. Kadın özgür yurttaş sayılmadığı için bu hakkı kullanamamıştır.

Kadınlara seçme ve seçilme hakkını veren ilk ülke, Britanya Topluluğunun bir parçası olan Yeni Zelanda'dır. Bu hak, kadın hakları mücadelesi ve kararlı feminist hareketler sayesinde elde edildi. Özellikle Kate Sheppard gibi öncü aktivistlerin yoğun çalışmaları, imza kampanyaları ve toplumsal farkındalık yaratma çabaları bu sürecin en büyük itici gücüydü. Büyük Britanya Topluluğunun egemen gücü olan İngiltere'de de kadın hakları mücadelesi oldukça güçlüydü. Yeni Zelanda'daki gelişmeler, aslında onlara da ilham verdi. Özellikle Süfrajeter dediğimiz hareket, 19. Yüzyılın sonlarında ve 20. Yüzyılın başlarında İngiltere'de oldukça aktifti. Ancak İngiltere'de kadınların seçilme hakkını elde etmeleri 1918'de gerçekleşebildi. 1928'de de seçme hakkı tanındı. Yani İngiltere'de de ciddi bir kadın hakları mücadelesi vardı. Ama sonuçlar Yeni Zelanda'ya kıyasla biraz daha geç alındı. Yeni Zelanda'dan sonra pek çok Avrupa ülkesi de kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanımaya başladı. Örneğin, Finlandiya 1906'da, Norveç 1913'te, Almanya ve Avusturya 1918'de bu hakkı tanıdı. Yani adım adım Avrupa ülkeleri de kadınların seçme ve seçilme hakkını tanıyarak bu süreci izledi. İspanya 1931'de bu hakkı kadınlara tanıdıysa da faşist Franko

zamanında kaldırıldı. Faşizmin sona ermesinden sonra yine 1970'lerden itibaren İspanyol kadınlar seçme ve seçilme haklarını kullanmaya başladılar. Fransa 1944'te, İtalya 1945'te İsviçre 1971'de bu hakkı tanıdı.

Türkiye'de kadınlara 1930'da belediye seçimlerinde seçilme hakkı verildi. O yıl yapılan belediye seçimlerinde kadınlar ilk kez Belediye Meclislerine girdi. İlk kadın Belediye Meclis üyelerinden biri de Sadiye Hanım olarak biliniyor. Sadiye hanım Artvin'in Yusufeli ilçesinde Belediye Meclis üyesi seçilen ilk kadınlardan biri olarak tarihe geçti. Türkiye'de ilk kadın belediye başkanı olarak tarihe geçen isim Müfide İlhan'dır. Müfide İlhan 1950 yılında Mersin'de belediye başkanı olarak seçildi ve böylece Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı unvanını kazandı.

Kadınlara milletvekili seçilme hakkı 1934 yılında verildi. 1935 seçimlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne 17 kadın milletvekili seçildi. Aralarında Satı Kadın namıyla da bilinen Satı Çırpan, Benal Arıman ve Meliha Ulaş gibi isimler bulunuyordu. Yani 1935'teki bu seçimler, Türkiye'de kadınların parlamentoda ilk kez güçlü bir şekilde temsil edilmesini sağladı. O dönemde TBMM 399 milletvekilinden oluşuyordu. 17 kadın milletvekili parlamentonun yaklaşık olarak % 4.5'ini oluşturuyordu. Şu anda TBMM'de 600 milletvekili var. Bunlardan 121'i kadın yani kadınların oranı yaklaşık %20 dolayında.

Türkiye'deki ilk kadın siyasi parti başkanı olarak tarihe geçen isim Behice Boran'dır. Behice Boran 1970'li yıllarda Türkiye İşçi Partisinin genel başkanı olarak görev yapmış ve böylece bir siyasi partinin başına geçen ilk kadın lider olmuştur.

Türkiye'nin ilk kadın partisi 1972 yılında kurulan Türkiye Kadınlar Partisi'dir. Ama ne yazık ki, uzun soluklu bir parti olamadı. Yaklaşık 3-4 yıl faaliyet gösterdikten sonra ulusal çapta bir seçime katılamadan dağıldı.

Behice Boran'dan sonra siyasal bir partinin genel başkanı olan kadın Tansu Çiller'dir. Doğru Yol Partisinin genel başkanlığına seçilen Tansu Çiller, Refah-Yol hükümetinin başbakanı oldu. Diğer bir kadın genel başkan ise, İyi Parti'yi kuran Meral Akşener'dir. Şu anda faaliyette olan, ama adı pek bilinmeyen Toplumsal Özgürlük Partisinin genel başkanı da Şılan Sürmeli adında bir kadındır.

Son olarak bugünkü kadın belediye başkanlarına bir göz atalım. Türkiye'de 2024 yılı itibarıyla toplam 1401 belediye başkanı var. Bu rakamın içinde büyük şehirlerden belde belediyelerine kadar tüm yerel yönetimler dahil 18'i kadındır. Yani toplam belediye başkanlarının % 5.5'i kadındır.

Sonuç olarak, ülkemizde kadın ve erkeklerin siyasal yaşama katılım hakkı bakımından hala büyük eşitsizlikler vardır. Aslında siyasal yaşama katılma hakkının önkoşulu kadının gerçek anlamda eşit ve özgür olmasıdır ve yasaların ötesinde toplumda gerçek bir zihniyet dönüşümünün gerçekleşmesidir. Bu da çoğulcu ve katılımcı demokrasinin güçlenip yerleşmesine bağlıdır.

SAHİBİNDEN SATILIK

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Her zaman aynı yollardan geçmemek için o gün değişik bir sokağa girdim. Beyninizi şaşırtmak için yollarınızı değiştirin diyor ya uzmanlar. Beynim şaşırdı mı bilmem ama ben çok güzel bir an yakaladım.

Apartmanın giriş katında küçücük bahçeye bakan balkonun parmaklıklarını sarmış Latin çiçekleri; parlak, batan güneş gibi turuncu. Sanki balkonda oturan yaşlı kadına ulaşmak istiyor. Öylesine sevdalı...

Hanımellerine sarılmış güller, yasemine karışmış hatmiler rengarenk bir basmanın desenleri gibi göz ediyordu bana. Bu kent kaosunda yaşanabilecek, bir kucak yeşildi bu bahçecik, bir nefes doğaydı.

Yolumu daha sık geçirdim o balkonun önünden, içimde duyduğum sevgi, duygu biraz da yalnız yaşayan bir insana duyduğum dostluktu. Oradan geçtiğim günlerde balkonunda bazen arkadaşlarıyla, çoğu kez yalnız oturan bu yaşlı kadın, hemen duygusal yanıma dürtüledi. Devamlı balkonunda oluşu, doğa sevgisi yanı sıra, gelen geçenle yalnızlığını giderme gibi geldi bana. Bahçe güzeldi ve evin içinde olmayan insanlar devamlı önünden geçiyordu. Bahçedeki uçuk pembe güller, birkaç yapma hayvan maketi, balkonuna sarılan Latinler bence onun yalnızlığına sıcak bir selamdı...

Latin çiçeğini çok severim. Bir geçişimde yaşlı kadınla selamlaşıp çiçeğin tohumundan alıp alamayacağımı sordum. Gülerek “tabii” dedi. Yüzünün yarısını kaplayan mora çalan doğum lekesi gülümsemesiyle yok olup gitti. Öyle içten, doğal. Sonra ekledi. “Biraz daha beklemek lazım. İyice olgunlaşsın, ben toplar sana saklarım. Bir geçişinde alırsın.” Aslında çiçeğin tohumundan çok onunla konuşmak, yalnızlığına birkaç cümleyle ortak olmaktı dileğim.

Hep selamlaştık. Bir gün bana topladığı tohumları verdi. Çok sevindiğimi kendisine çiçek getireceğimi söyledim. “Güzel bir çiçek olsun ama” dedi.

Bir demet çiçekle gönlünü alamadım. Yoğun işlerim, koşturmalarım içinde bugün yarın derken unutuldu. Bu yüzden yapılacakların ertelenmemesi gerektiğini şimdi çok daha anlamlı buluyorum. Ve verdiğim sözü tutamayışımın burukluğunu yaşıyorum.

Geçenlerde yolumu özellikle Latin çiçeği sarılı balkonun önünden geçirmek istedim. Perdeler çekili. Tek bir sandalye masanın üstüne dayatılmış... Turuncu çiçekler de yok, pembe güller de...Kibirsiz hatmiler de...

Göze değen tek şey balkon demirine asılı "SAHİBİNDEN SATILIK" ilanı...

BİLİM DÜNYASINDA BU AY OCAK 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Yeni bir yılın daha başındayız. Birbirinden ilginç bilimsel haberlerle yine sizlerleyiz.

Önce Başlıklar:

- Beynimiz Kendini 4 Kez Yeniliyor Ve Bunu 4 Ayrı Yaşta Yapıyor!
- Yaşlanmayı Yavaşlatan Çikolata Türü Açıklandı
- İnsanlar Neden Açlıktan Sinirleniyor? Cevap Sandığınızdan Farklı Çıktı
- Psikologlar 40 Yıllık Çalışmada Mutlu İlişkinin Tek Sırrını Açıkladı

Beynimiz Kendini 4 Kez Yeniliyor ve Bunu 4 Ayrı Yaşta Yapıyor!

Cambridge Üniversitesi bilim insanları, insan beyni gelişimine dair kapsamlı bir harita çıkararak, beynin yaşamımız boyunca 9, 32, 66 ve 83 yaşlarında olmak üzere dört temel "yeniden yapılandırma" adıyla ayrılan beş ana evreden geçtiğini ortaya koydu.

Nature Communications dergisinde yayımlanan bu bulgular, zekâmızı, hafızamızı ve duyguları düzenleme yeteneğimizi etkileyen önemli değişimlerin, sadece çocukluk ve ergenlikte değil, yaşamın her evresinde devam ettiğini gösteriyor.

Çalışmanın başyazarı Profesör Duncan Astle, "Geriye baktığımızda, çoğumuz hayatımızın farklı evrelerden oluştuğunu hissediyoruz. Meğerse beynimiz de bu evrelerden geçiyormuş" diye özetliyor.

Araştırmacılar, 4 bin kişiden alınan MRI verilerini analiz ederek beynin gelişimini aşağıdaki aşamalara ayırdı:

Yoğun gelişim ve bağlantıların kaosu (Doğumdan 9 yaşa kadar): Bu dönem, beynin en yoğun geliştiği evredir. Hafıza ve duygulardan sorumlu gri madde ve öğrenme için hayati önem taşıyan beyaz madde hızla gelişir. Beyin, ihtiyacı olandan daha fazla sinir bağlantısı kurar, bu da verimliliği azaltarak bilgi işlemenin daha yavaş olmasına neden olur.

Olgunlaşma ve optimizasyon (9 yaştan yaklaşık 32 yaşa kadar): Beyin, daha verimli çalışmak için kendini yeniden yapılandırır. Sinir bağlantıları kısalır ve bilgi akışı hızlanır. Planlama ve karar verme gibi temel bilişsel yetenekler bu dönemde gelişir. Beynin tam olarak istikrar kazanması yaklaşık 32 yaş civarında gerçekleşir.

Bilişsel istikrarın en uzun dönemi (Yaklaşık 32 yaştan 66 yaşa kadar): Bu otuz yıla kadar sürebilen en uzun evredir. Bilişsel yetenekler, zekâ ve kişilik bu dönemde nispeten sabit kalır. Ancak bilim insanları, beyin bölgeleri arasındaki bağlantıların yavaş yavaş daha az verimli hale gelmeye başladığını belirtiyor.

Erken yaşlanma ve bilgelik (Yaklaşık 66 yaştan 83 yaşa kadar): Bu dönüm noktasında erken yaşlanma evresi başlar ve özellikle beyaz maddede sinir bağlantılarının hızlanmış kaybı yaşanır. Buna rağmen, bu yaştaki bireylerin deneyim ve yaşam bilgeliği sayesinde duygularını düzenlemede daha iyi hale geldiği gözlemlenmiştir.

Geç yaşlanma (Yaklaşık 83 yaştan sonra): Son aşamada, sinir bağlantılarındaki azalma beyin farklı bölgeleri arasındaki iletişimde zorluklara yol açarak bunama riskini artırabilir.

Profesör Astle, bu keşfin, beyin yaşamın değişimlerine uyum sağlamanın bir dizi aşamasından geçerek hayat boyu gelişmeye devam ettiğini ve sürecin asla doğrusal olmadığını gösterdiğini vurguladı.

Yaşlanmayı Yavaşlatan Çikolata Türü Açıklandı

Bitter çikolata üzerine yapılan bir araştırma tatlı sevenler için dikkat çekici boyutta. Biyolojik yaşlanmayı yavaşlattığı söylenen bitter çikolata için uzmanlardan uyarı da geldi. Bu çok fazla çikolata tüketilmesi anlamına gelmiyor.

Bitter çikolatanın ana hammaddesi olan kakao, bitkiler tarafından doğal olarak üretilen teobromin adlı alkaloidi içerir. Araştırmacılar, bu maddenin hücrelerde zamanla biriken hasarı ölçen biyolojik yaş göstergeleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını belirledi. Peki biyolojik yaş neden önemli? Biyolojik yaş, bir kişinin takvim yaşından ziyade hücresel düzeyde ne kadar "yaşlandığını" gösteren bir ölçüt olarak kabul edilmekte. DNA üzerindeki kimyasal değişimler ve kromozomların uç kısımlarında bulunan telomerlerin uzunluğu, bu değerlendirmede önemli rol oynamaktadır. Uzmanlar, telomerler kısaltıkça yaşlanma ve yaşa bağlı hastalık risklerinin de arttığını belirtiyor.

Çalışma, King's College London öncülüğünde yürütüldü ve iki büyük veri grubundan elde edilen sağlık bilgileri incelendi. İngiltere'deki TwinsUK kohortundan 509 kişi ile Almanya'daki KORA çalışmasından 1.160 kişinin verileri analiz edildi. Toplam 1.669 katılımcının ortalama yaşı 60'tı ve bireyler belirli bir hastalık grubuna göre seçilmemişti. Araştırmacılar, katılımcıların kanlarındaki teobromin düzeylerini ölçerek bunları biyolojik yaş göstergeleriyle karşılaştırdı.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, kanında daha yüksek teobromin bulunan kişilerin biyolojik yaşı, kronolojik yaşlarına kıyasla daha düşük çıktı. Kakao ve kahvede bulunan diğer bileşikler de incelendi ancak yaşlanma hızındaki yavaşlamanın özellikle teobrominle bağlantılı olduğu ortaya çıktı. Araştırmacılar, teobrominin tek başına mı etkili olduğu yoksa bitter çikolatada bulunan polifenoller gibi diğer faydalı bileşiklerle birlikte mi çalıştığı konusunda henüz net bir sonuca ulaşmış değil. Bitki bazlı bu tür bileşiklerin, genlerin açılıp kapanma şeklini etkileyerek yaşlanma sürecini değiştirebileceği düşünülüyor.

İnsanlar Neden Açlıktan Sinirleniyor? Cevap Sandığınızdan Farklı Çıktı

Aç kalındığında yaşanan huzursuzluk ve sinirlilik hali, çoğu kişi tarafından kan şekerinin düşmesine bağlanıyor. Ancak yeni bir bilimsel çalışma, bu yaygın inancı sorguladı ve açlıkla ruh hali arasındaki ilişkinin düşündüğümüzden farklı işlediğini ortaya koydu.

Araştırmaya göre ruh halindeki bozulmanın temel nedeni, glikoz seviyesindeki sessiz düşüş değil; açlığın kişi tarafından bilinçli şekilde hissedilmesi oldu. Araştırmaya katılan gönüllüler dört hafta boyunca sürekli glikoz ölçüm cihazı kullandı. Katılımcılardan her gün, telefon uygulaması üzerinden açlık durumları, tokluk seviyeleri ve ruh halleriyle ilgili kısa anketler doldurmaları istendi. Bu yöntemle günlük yaşamdan binlerce gerçek zamanlı veri toplandı.

Araştırmacılar katılımcıların beslenme düzenine ya da günlük alışkanlıklarına müdahale etmedi. Amaç, laboratuvar ortamı yerine gerçek yaşam koşullarında açlık ve ruh hali arasındaki ilişkiyi gözlemlemektir. Elde edilen veriler net bir tablo ortaya koydu. Kan şekeri düşse bile, kişi açlık hissetmediği sürece ruh halinde belirgin bir değişim görülmedi. Ruh halindeki bozulma, ancak açlık duygusu bilinçli şekilde hissedildiğinde ortaya çıktı.

Araştırmacılarından Dr. Kristin Kaduk, glikoz seviyesindeki düşüşün tek başına ruh halini etkilemediğini, asıl belirleyici unsurun açlığın fark edilmesi olduğunu ifade etti. Çalışmaya göre ruh hali, sayısal değerlere değil, bedensel hislerin algılanmasına tepki verdi. Araştırmanın görsel analizleri de bu ilişkiyi destekledi. Açlık duygusu devreye girdiğinde, glikoz ile ruh hali arasındaki doğrudan bağ ortadan kalktı. Açlık, bir tür filtre görevi görerek duygusal tepkinin ortaya çıkmasına neden oldu.

Bu bulgular, düşük kan şekerinin tek başına öfke veya huzursuzluk yaratmadığını, asıl etkinin açlık hissinin zihinsel olarak yorumlanmasıyla ortaya çıktığını gösterdi. Çalışmada ayrıca “interosepsiyon” olarak adlandırılan, kişinin kendi beden sinyallerini algılama yeteneği de incelendi. Açlık, susuzluk ve rahatsızlık gibi içsel durumları daha iyi fark eden katılımcıların, dört hafta boyunca daha istikrarlı bir ruh hali sergilediği belirlendi.

Araştırmacılarından Prof. Nils Kroemer, beden sinyallerini doğru algılamamanın duygusal dalgalanmalara karşı koruyucu bir etki oluşturduğunu aktardı. Bu kişilerde, glikoz seviyelerindeki değişimlere rağmen ruh halinin daha dengeli kaldığı gözlemlendi.

Psikologlar 40 Yıllık Çalışmada Mutlu İlişkinin Tek Sırrını Açıkladı

Aile terapistleri John ve Julie Gottman, 40 yılı aşkın araştırmalarının sonucunda sağlıklı ve güçlü ilişkilerin arkasındaki en kritik ve çoğu zaman gözden kaçan faktörü açıkladı. CNBC'ye konuşan uzmanlara göre 'karşılıklı etki'; çiftlerin birbirinin ihtiyaçlarını, hassasiyetlerini ve bakış açılarını ciddiye alması ve hatta gerektiğinde davranışlarını buna göre değiştirmeyi kabul etmesi anlamına geliyor.

Bu özellik ilişkilerin balayı döneminde değil, genellikle stres ve anlaşmazlık yaşanan zor anlarda kendini belli ediyor. Gottman'ların uzun yıllara yayılan araştırmasında yaklaşık 320 çift incelendi. Sonuçlar ise özetle şöyleydi:

- Her iki partner de sözünün işiyle etkilediğini hissediyorsa ilişkide güven ve duygusal yakınlık yıllar içinde giderek artıyor.

- Karşılıklı etki yoksa, çiftler giderek daha huzursuz, daha kırılgan ve daha kopuk hale geliyor.

- Bu dinamiği yaşayan çiftler ilişkilerinin daha adil, daha stabil ve daha sevgi dolu olduğunu ifade ediyor.

Kısacası "Ben değişmem" değil, "İkimiz birlikte değişiriz" yaklaşımı ilişkinin geleceğini belirliyor. Psikologlara göre bu davranış çoğu zaman küçük ama anlamlı adımlarla ortaya çıkıyor. Örneğin;

- Partneriniz "Benimle gerçekten konuşur musun?" dediğinde telefonu kenara koymak.

- Yolculukta kendi bildiğiniz yolu değil, eşinizin daha güvende hissettiği rotayı seçmek.

- Onun ailesiyle vakit geçirmenin ne kadar önemli olduğunu duyup planlarınızı buna göre değiştirmek.

- Kavga sırasında tonunuzun onu incittiğini fark edip o kendini daha güvende hissetsin diye sesinizi yumuşatmak.

Bu örnekler kendi kimliğinizden vazgeçmek değil, partnerinizin dünyasına alan açmak anlamına geliyor.

Gelecek sayımızda sizleri bilgilendiren ve yararlanacağımız haberlerle karşınızda olacağız. Bilimle kalın.

15 Ocak 2026

YOL ACELE ETMİYOR

YAZAN: Nur Banu HELVACIOĞLU

banu190343@gmail.com

Bazı şeyler insanın hayatına birden girmez; sessizce yaklaşır. Önce fark edilmez, sonra alışkanlık olur, en sonunda da insanın kendisi gibi taşımaya başladığı bir gerçek hâline gelir.

Benim hikâyem de böyle başladı. İki ya da üç yaşlarındaydım. Gündüz her şey yerli yerindeydi. Oyuncaklarım, masanın kenarı, kapının kolu... Hepsi bildiğim gibiydi. Ama akşam olunca dünya değişirdi. Bir şey oraya konduğunda elim boşluğa giderdi. Aynı yer, aynı eşya... Ama ben bulamazdım. O zamanlar bunun adı yoktu benim için. Sadece karanlıkta kaybolan eşyalar vardı. Bir de uzanıp dokunamadığım köşeler.

Doktora gittiğimiz günü çok net hatırlamıyorum ama söylenen kelime içime yerleşti: gece körlüğü. Küçüktüm. Ne anlama geldiğini tam bilmiyordum ama bunun geçip gitmeyecek bir şey olduğunu hissettim. Bazı gerçekler vardır; insan küçükken bile kalbine ağır ağır oturur.

Okula başladığımda gündüzleri görüyordum. Bu hem şansım oldu hem de en büyük sınavım. Çünkü asıl mücadelem görmemek değildi; görmediğimi belli etmemekti. Arkadaşlarım fark etmesin diye çok uğraştım. Bazen bir şeyi görmüş gibi yaptım. Bazen yanlış yere uzandım ama gülümsedim. Kimseye yük olmamak için, farklı görünmemek için, eksik sanılmamak için kendi içimde sessiz bir savaş verdim.

Akşamüstleri içimde tarif edemediğim bir tedirginlik başladı. Gün batarken herkes oyununa devam ederdi, ben ise adımlarımı sayardım. Kimseye çarpmamak için, düşmemek için, geri kalmamak için.

Daha çocukken güçlü görünmeyi öğrendim. Çünkü güçlü görünmezsem kaybolacağımı sanıyordum. Ergenlik yılları geldiğinde saklama hâli hayatımın bir parçası olmuştu. Sadece duygularımı değil, görmediğimi de saklıyordum. Gözlük takmaktan bile utanıyordum. Sanki gözlük farklıyım diye bağıırıyordu. Gün batmaya başladığında içimde sessiz bir hesap başladı: Işık yeterli mi, yol tanıdık mı, biri bana bir şey uzatırsa bulabilecek miyim?

Yardım istemek bana zayıflık gibi gelirdi. Oysa asıl yorucu olan, her şeyi tek başına taşımaktı. Ama bunu o zaman bilmiyordum. Bildiğim tek şey, ayakta kalmam gerektiği idi.

Okul koridorlarını, merdivenleri, sınıf kapılarını ezberledim. Ezber benim ikinci gözüm oldu. İnsanlar bakarak yürürken ben hatırlayarak ilerledim. Kimse fark etmeden. Kimse sormadan. Bu suskunluk beni bir yandan güçlendirdi, bir yandan yalnızlaştırdı. Ama ayakta kaldım. Belki de kimse bilsin istemedim. Çünkü anlatmak yorucuydu. Açıklamak daha da.

On dokuz yaşına geldiğimde bir derneğin kapısından içeri girdim. Kalbim çekingен bir umutla doluydu. İçeride benim gibi insanlar vardı. İlk anda gözlerim değil, içim gördü. Kimseye bir şey anlatmak zorunda değildim. O an içimden geçen cümle çok netti: Demek ki tek değilmişim. O

gün anladım ki yalnızlık bazen kalabalıkta da olurmuş. Ve bazen bir odada, hiç tanımadığın insanların arasında insan kaybolmazmış. Yıllardır taşıdığım yük biraz hafifledi. Yardım istemenin zayıflık olmadığını, paylaşmanın insanı küçültmediğini yavaş yavaş öğrendim. Bir zamanlar gözlükten bile utanırken, baston fikri beni korkutuyordu. Onu elime aldığım gün kendimi hazır hissetmiyordum. Kimsenin de hazırsın dediğini hatırlamıyorum. Ama bir yerden başlamak gerekiyordu. Bastonu ilk tuttuğumda ellerim titredi. İnsanların bakışlarını düşündüm. Sonra fark ettim ki kimse benim kadar bakmıyordu bana. Baston hayatımı bir anda kolaylaştırmadı. Ama bana bir şey öğretti: saklanmadan yürüebilmeyi. Yolumu başkasına emanet etmeden, kendime güvenerek ilerleyebilmeyi.

Bağımsızlık her şeyi tek başına yapmak değilmiş. Bağımsızlık, neye ihtiyacın olduğunu kabul edebilmekmiş. Korktuğunu inkâr etmeden ama korkuya da teslim olmadan adım atabilmekmiş. Hâlâ zorlandığım günler oluyor. Bazen karanlık ağır geliyor. Bazen durup dinlenmem gerekiyor. Ama artık durduğum yerde kendime kızmıyorum. Çünkü yol dediğin şey, sadece varılan bir yer değil; yürümeyi öğrenilen bir hâl.

Bu satırları okuyan ve belki de hâlâ bastonu almaya cesaret edemeyen biri varsa, ona kolay demek istemiyorum. Kolay değil. Ama mümkün. Kimse bir sabah uyanıp hazır olmuyor. İnsan hazır hissetmeden de başlayabiliyor. Ben başladım çünkü güçlü olduğum için değil, daha fazla saklanmak istemediğim için. Ve şunu öğrendim: herkesin yolu farklı, adımı farklı, cesareti farklı. Ama herkesin içinde küçük de olsa bir hareket isteği var. Bazen sadece bir adım. Bazen durup beklemek. Bazen de geri dönmek. Hepsini yürümeye dâhil. Ben hâlâ yoldayım. Öğrenerek, yanılarak, yavaşlayarak. Kimseye örnek olmak için değil; kendimle barışmak için.

Belki sen de bir gün, hazır hissetmediğin hâlde küçük bir adım atarsın. Belki sadece düşünsün. Belki bugün değil. Ama bil ki yol acele etmiyor. Seni bekliyor.

ARI KOVANI

SOSYAL MEDYADA FARKINDALIK İÇERİĞİ ÜRETİYOR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Esra DURMUŞ

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, sizlere Şile'den, Görülmeyen Gazetenin düzenlediği Uluslararası Görme Engelliler Satranç Turnuvasından sesleniyoruz yine. Konuğumuz, Esra Durmuş. Sohbetimize kendisini tanıtmasıyla başlayalım.

Esra: Doğuştan görme engelliyim. Önceleri %10 civarında görüşüm vardı. Ama ilerleyen bir hastalık, şu anda %5'in altında görüyorum. 1995 doğumluyum. Bir kamu kurumunda memur olarak görev yapıyorum. 2015 yılında atandım. Sosyoloji mezunuyum. Şimdi 2. Üniversiteyi okuyorum açıktan. Masaj üzerine eğitim aldım. Hem hobi olarak hem de kendimi geliştirmek açısından fırsat buldukça masaj uygulamaları yapıyorum. Bundan keyif alıyorum. İnsanlara iyi gelmek, ağrılarını dindirmek çok hoşuma gidiyor. Satrançla ilgileniyorum. 2023 yılında, görme engelli kadınlar kategorisinde Türkiye şampiyonu oldum. Hatta İstanbul'da sık sık turnuvalara katılıyorum. Görenlerle yarışıyorum. Şu an sosyal medyada farkındalık içerikleri üretiyorum. Görme engelli biri neyi, nasıl yapar, nelerde zorlanır gibi konularda farkındalık içerikleri üretiyorum.

Şule: Esra kendisini bir çırpıda anlattı ama bizim onu hemen bırakmaya niyetimiz yok. Körler okuluna gittin mi?

Esra: Hayır gitmedim ama gitseydim iyi olurdu diye düşünüyorum. O zamanlar ailemin körler okulları olduğundan haberi yoktu ve ne öğretmenim ne okul müdürü; kimse yönlendirmedi.

Şule: Öğrenme sürecin nasıl oldu? Zorlukları nasıl aştın?

Esra: O zamanlar biraz iyi görüyordum ama tahtayı yine göremiyordum. Önde oturuyordum ama yine yetmiyordu. Tahta kalemi ve keçeli kalemle yazıyordum, bayağı zorlanıyordum. Başarılı oldum ama biri bir saat çalışıyorsa, ben beş saat çalışarak başarıları elde edebildim. Artıları da eksileri de vardı. Görme engelliler okulunda okumak isterdim açıkçası.

Şule: Körlerle tanışma sürecini paylaşır mısın?

Esra: 19 yaşındayken, görme engelliler için bilgisayar kursunun olduğunu duydum. Oraya gittim ve ilk görme engelli arkadaşlarım orada oldu. Görme engelli arkadaşların olduğu bazı whatsapp gruplarına üye oldum. Yatılı rehabilitasyon merkezine gittim. Satranca başlayınca orada da görme engelli arkadaşlar edindim.

Şule: Baston ve bilgisayar kullanmayı rehabilitasyon merkezinde hallettin diyebilir miyiz?

Esra: Bilgisayarı kursta biraz öğrenmiştim bir buçuk yıl önce rehabilitasyon merkezine gidince de tekrar bilgisayar eğitimi aldım. Baston kullanmayı öğrenmeye orada başladım.

Şule: Bastonu bağımsız bir biçimde kullanabiliyor musun?

Esra: Evet şu an kullanıyorum.

Şule: Burada annenle tanıştık. Sana çok destek olduğunu gözlemledik. Ailelerin çocuklarını rahat bırakamama gibi durumları oluyor.

Esra: Ailemin çevresinde daha önceden görme engelli kimse yoktu. Doğal olarak benim de yoktu. Ben de onlar da baston kullanma taraftarı olamadık. Körler okulunda okusaydım, tanıdık arkadaşlarım olurdu, birlikte dolaşırdık. Süreç biraz daha kolay olabilirdi. Daha çok başkalarıyla bir yerlere gittim.

Şule: Nerelisin ve nerede yaşıyorsun?

Esra: Aslen Malatyalıyım. Doğma büyüme İstanbul'da yaşıyorum.

Şule: Kardeşlerinde görme engelli olan var mı?

Esra: Bir ablam ve bir kardeşim var. Akrabalarım da dahil hiç kimsede yok.

Şule: Masörlük eğitimini nerede aldın ve ücretli mi uyguluyorsun?

Esra: Eskiden aklımda böyle bir şey yoktu. Bir insan yapabileceği kadar yapmalı ve öğrenmeli. Rehabilitasyon merkezinde öğrenmiştim. Masaj, dokunarak uygulanıyor ve biz görme engelliler bunu daha iyi yapabiliriz. Çünkü biz nesnelere dokunarak hissetmeye alışmışız. Aileme, akrabalarım ve arkadaşlarıma ücretsiz olarak çok uygulama yaptım. İş yoğunluğum ve sosyal paylaşımlarımdan arda kalan zamanlarda, çok isteyenlere az bir ücretle yapıyorum.

Şule: Kabartma yazı biliyor musun?

Esra: Evet, onu da lisedeyken bir özel eğitim merkezine gittiğimde birebir öğrenmiştim. Hatta kursuna katılarak sertifika aldım.

Şule: Satrancın dışında başka sporlarla ilgileniyor musun?

Esra: Hayır şu an sadece satrançla ilgileniyorum.

Şule: Satranç konusunda bundan sonraki hayalin neler?

Esra: Elimden geldiği kadar kendimi geliştirmek istiyorum. Ne kadar olur onu bilmiyorum. Küçük yaşta başlayanlar çok fazla var. Ben yaklaşık üç yıl önce başladım. Üç yıllık çalışmaya göre yine bayağı iyiyim. 30 yıllık deneyimle aynı değil. Elimden geldiği kadarıyla kendimi geliştirmek için zorlayacağım.

Şule: Satrançla nasıl tanıştın?

Esra: Görme engellilerle çok çevrem olmadığı için nasıl satranç oynadıkları hakkında bir fikrim yoktu. Belki daha erken başlayabilirdim. Bir arkadaşım ile konuşurken, satranç turnuvasından geldiğini söyledi. 2022 yılıydı sanırım. Oradan ilgimi çekti. Nasıl olduğunu, nasıl yaptıklarını sormaya başladım. O bilgi verdi. Sonra başka arkadaşlara sordum. İnternette araştırmalar yaptım. Nasıl oynandığını öğrendim özel tahtalar vs. Sonra kendi kendimi geliştirdim. 2023 yılında Görme Engelliler şampiyonasına katıldım. İlk deneyimim o şekilde olmuştu.

Şule: Gelelim sosyal medya farkındalık meselesine. Bunu bize biraz daha ayrıntılı anlatabilir misin?

Esra: 'Gözle Göremezsin' adıyla bir hesap açtım. İnsanlar sayfamı gördüklerinde, amacımı anlayabilmeleri için göze aldıkları gerekiyor. Hem You Tube'da hem de instagramda video ağırlıklı paylaşımlar yapıyorum. Pek çok kişinin görme engellilere karşı çok önyargısı var. Bir şeyler yaptığımızda, bir yerlere tek gittiğimizde, her şeyi çok garipsiyorlar. Birçok şeyi, birçok kişi gibi yapabiliyoruz. Bunları göstererek yanlış bilinen gerçekleri, sık karşılaştığımız sorunları, mizah

katarak anlatmaya çalışıyorum. Bazan da görme engelli birinin günlük hayatını, neyi, nasıl yaptığını, nerede zorluk yaşadığını, nerede önyargıyla karşılaştığını ciddi biçimde ele alarak içerik üretmeye çalışıyorum.

Şule: Kaç abonen var?

Esra: Instagramda 9200 takipçim var. You Tube’da daha yeniyim. Sadece 150 abonem var.

Şule: 9200 takipçiyi bulmak çok önemli bir başarı. Dergimiz henüz bu sayıyı yakalamış değil. Bunu neye borçlusun?

Esra: Bu videolarımı zorunluluktan değil de severek çekiyorum. Sayfayı açalı yaklaşık üç ay oldu. Video atmanın etkisi oluyor. Videoyu görünce kişi kendisine daha yakın hissediyor. Anlatıma çok dikkat ediyorum. Anlatımlarımda, eleştirel ve sert yaklaşmıyorum. Kişiler anlatım tarzımı çok beğendiklerini söylüyorlar.

Şule: Videonun süresi ne kadar?

Esra: Şu anda kısa videolar atıyorlar. İnsanlar maalesef uzun videoları izlerken çok sıkılıyorlar. Bir, bir buçuk dakika ya da daha kısa oluyor. O kadar kısa sürede vermek istediğim mesajı mutlaka veriyorum.

Şule: Video çekerken hangi aracı kullanıyorsun?

Esra: Kendi telefonumu kullanıyorum çoğunlukla.

Şule: Görmen biraz azalınca çekimlerde zorlanıyor musun?

Esra: Açıkçası çok zor oluyor. Genelde yanımda biri varsa o çekiyor. Müzik ekleme gibi ufak tefek şeyleri kendim yapabiliyorum. Video üzerine yazı yazma, ses efekti ekleme gibi konularda destek almam gerekiyor. Video düzenleme uygulamaları çok görsel. Ekran okuyucu da işe yaramıyor. Bulanık mı, net mi çıkmış, o konuları mutlaka danışıyorum.

Şule: Danışmanın kimler?

Esra: Annem, olursa ablam, işyerindeysem arkadaşlarım, kim varsa onu değerlendiriyorum.

Şule: Videoları haftalık mı yayımlıyorsun?

Esra: Genelde günlük yayımlıyorum. Arada boşluk verdiğim oluyor ama üç gün, beş gün ara vermemeye çalışıyorum. O zaman etkileşim düşüyor.

Şule: Dışarıda video çekiyorsun. Genellikle neleri çekiyorsun? Şu anda neyi çekmek isterdin?

Esra: Şu an aklımda iki şey var. Genellikle görme engellilerle karşılaştıklarında, ‘Ben kimim? Beni tanıdın mı? Beni hatırladın mı?’ gibi sorular soruyorlar ve ben buna çok sinirleniyorum. Pek çok arkadaş bundan çok rahatsız. Öncelikle kim olduğunu söyleyebilirsin. Belki gürültülü bir ortamda olduğu için kişi kim olduğunu çıkaramayacak ve tanımadığı için kendini psikolojik olarak garip hissedecek. İnsanları garip hissettirmeye gerek yok. Bir bunu ele almayı düşünüyordum. Bir de bir arkadaşımın talebi olmuştu. Kafeye gittikleri zaman, garson şu şekilde yaklaşıyormuş:

“Durun çayınıza biz şeker atalım, karıştıralım, pipeti biz takalım.” Görmedikleri için hiçbir şey yapamadıklarını düşünüyorlar. Bu durumdan çok rahatsız olduğu için paylaşım yapmamı istemişti. Fırsat bulursam bununla alakalı bir video çekmek istiyorum.

Şule: Çok güzel. Yazma deneyimin var mı? Bu kadar içerik ürettiğine göre.

Esra: Yazmak ilk ve orta okulda çok hoşuma gidiyordu. Senarist olmayı düşünüyordum. Şu an konuşma üzerine daha çok odaklıyım.

Şule: Dergimizin söyleşi bölümleri var. İstersen bu konularda içerik üretebilirsin. Biz de seve seve yayımlayarak seni konuk ederiz. Böylesine çok takipçisi olan bir genç aracılığıyla dergimizi daha çok tanıtmış oluruz. Kadınların genelde satrançta olsun, sosyal medya aktivitelerinde olsun, sayıca daha geri planda olduklarını görüyoruz. Bu düşünceye katılıyor musun? Katılıyorsan, bunu neye bağlıyorsun?

Esra: Kadınların sorumluluklarından ve insanların kadınlara yüklediği sorumluluklardan dolayı bu durumun olduğunu düşünüyorum. Ailelerimiz bile bunu yapabiliyor bazan. Evde karı-koca olsun. Hafta sonu misafir gelecek ama adam evde yok. “Eşin nerede?” dese, “Satranç turnuvasına gitti” dese, garipsenmez. Ters olduğu, “Nasıl çocuğunu ve eşini bırakıp satranç turnuvasına gidiyor? Ev işleri dururken oraya mı gidiyor?” şeklinde söylenir. Kadın olunca otomatikman aile, akraba bunu yapabiliyor. Bu önyargılı bakış açısı olduğu sürece daha zor. Ufak ufak bunlar aşılmaya başlandı ama yine de zor. Sosyal medyadan örnek vereyim. Erkek video attığı zaman, çok mesaj gelmiyor. Bir kadın video attığında bir sürü insandan mesaj gelebiliyor. Bu durumda aileler ve eşler kadınları kısıtlayabiliyor. Aslında kişi kendini bildikten sonra kendini rahat koruyabilir. “Kadınsın, neden bu kadar kendinle ilgili paylaşım yapıyorsun?” görüşleri çok olduğu zaman, kimi etkilenip bırakıyor, kimi etkilenmiyor, yoluna devam ediyor. Tamamen bunlarla alakalı bir durum.

Şule: Satranç, masörlük, sosyal medyaya farkındalık içeriği üretmek dışında başka yaptığın bir şey var mı?

Esra: Fırsat buldukça sesli kitap dinliyorum. Çalıştığım için günümün çoğu mesaide geçiyor. Yapmak istediklerim var ama şu an zamanım olmadığı için mümkün olmuyor.

Şule: Uğraşılardan ilgili bundan sonraki hayallerin neler?

Esra: Sosyal medyaya biraz daha ağırlık veririm, daha çok kişiye ulaşacağım. Pek çok kişinin sesini daha çok duyurabileceğim. Kişilerin bakış açısını değiştirebileceğim. Paylaşımalarıma en çok gelen yorumlardan birini söyleyeyim size: “Telefonu nasıl kullanıyorsunuz? Görmüyorsanız, nasıl mesaj yazıyorsunuz?” Biri yorum yaptığında, “Bu kız görmüyor ki neden yorum yazıyorsunuz?” diyorlar. Telefonu kullanamadığımızı düşünen o kadar çok insan var ki belki 200 mesajı cevaplamışımdır telefonu kullanmakla alakalı. Çok büyürsek, belki daha çok kişiye

ulaşacağız. İnsanlara bu şekilde farkındalık kazandırmak bana çok iyi geliyor. Çok güzel bir röportaj oldu, çok keyif aldım. Çok teşekkür ediyorum.

Şule: Biz de çok akıcı bir söyleşi izledik. Hiç soru sormasam da kısacık yanıtlarınla pek çok konuya değinecektin. Biraz daha ayrıntılandırmak istedim. Katıldığın için çok teşekkür ediyoruz. Başka video çekimlerin var, yoğunluğunun olduğunu biliyoruz.

Sevgili Umudun Kadınları Dergisi izleyicilerimiz, Esra Durmuş arkadaşımızla birlikteydik. Umarım onun bu yoğun çabaları, uğraşları, başka insanlara bir motivasyon, bir umut olur.

10 Ekim 2025

AŞKIN ŞÖVALYESİ AHMED ÂRİF

YAZAN: Ayşe GÜLÇİN İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

" Beni bu kadar çok mu sevdin?" diye sordu kadın.

"Ben" dedi adam; "Ben seni Ahmed'in Leyla'sını sevdiği kadar çok sevdim."

Kadın gitti söz bitti. Geriye yaşanmamış bir sürü kırık hikâye kaldı. Cümle cümle paragraf oldu, süzüldü kalemden kelimeler. Bir kelime dağ olur mu? oldu işte. Ardı arkası daima düşlerde saklanan dağlar vardır. İşte onlardan biri daha yaşanmadan yazıldı. Aşk, tüketilmeyi sever. Gitmeyi, dönmeyi, bir yanı ayazken diğer yüzü buzulları eritecek acımasız kor ateşler büyütmeyi. Mümkünü görmezden gelip İmkansızın peşinde hercü merc olmaları sever. Geride sönmeyi bilmeyen yangınlar bırakarak gider. Vurur gider de yangında bıraktığı aşığa dönüp bakmaz yaralı mı yoksa öldü mü dokunduğum diye.

Etimolojik açıdan İkilemelere yaslamak gerekirse şu aşk çıkmazını; bozulup da düzelememek, çarkım parkım olmak veya yerle yeksan oluvermek demiş ya eskiler tam yerine oturur işte o an kelimeler. Bir girdaptan sağ kurtulur da insan salim kalır mı bilinmez. İşte bunca zorluğuna rağmen aşkını sonuna dek korumuş bir şövalyenin öyküsü okunmuş bu dünyada. Memleket topraklarından bir Ahmed Ârif gelmiş ve ölümsüz izler bırakarak çekilmiş huzurdan.

Ahmed Ârif'in mektuplarında, şiirlerinde, kitaplarında, her okunuşta sol gözden iki damla kutsal yaş indiren bir yürek sızısı vardır. Ömründeki tek aşkı Leyla'ya kendi deyimiyle "Leylim Ley"ine olan bağlılığı günümüzün aşk zannedilip meşke dönmüş kırık havalarına bir gönderme olmalı. Tensel hazı geçip kallavi bir aşkı mutlaka Ahmed Ârif'ten okumalı yeni nesil ve hatta yeni baştan herkes, hepimiz...

Nasıl olur da yirmi yıl hiç göremediği, yaşayamadığı, hayatı paylaşamadığı bir kadını tutkulu bir aşkla sever bir adam ?..

Kadının yaşadığı aşkları, yaptığı evlilikleri, sevdalarını, ayrılıklarını hep uzaktan izler ve yazımını hiç kesmediği mektuplarla ondan haber alır, ona teselli olur. Onun çocuklarını sever. Yakınlarını bilir tanır. Mektupların çoğu özleme dair serzenişle başlar.

-“Aramadın, yazmadın meraktayım ama canın sağ olsun senin, gayrısını at gitsin. Sen üzülme yeter ki Leylim.”

İkisi de yazar olduğundan mektuplar genellikle edebiyat çevrelerinde çıkan yayınlarla ilgilidir. Uzun uzun yazar ve tartışırlar nerede hangi yazımını nasıl yayınlasak, kaç kuruş gelse de yeni yayın için harcasak diye. Mevzular bazen siyaset, ara sıra memleket meselesi ama en yanığından Ahmed Ârif sevdasındandır.

Aşktan öte bir dostluk vardır aralarında. Her mektubun sonu da başı gibi özlem doludur. Hasretinden prangalar eskitir Ahmed Arif Leyla’sının... İstanbul nere Diyarbakır nere der içinden... Leylim üzülür ama Ahmed’in gücü uzaktan sadece yazmaya yeter. Düşünenin mahpus yattığı bir garip diyardır Onun ki. Onun biricik aşkı Leyla’sını İstanbul’da ona bunca uzakken ve eli kolu bağılı iken üzenlere de iki çift lafı olur Ahmed Arif’in:

-“Çiçek gibi insanları üzdünüz, bahçeleriniz bahar görmesin.”

Üzenler bahar gördü mü bilinmez ama tek bir kadına aidiyet hissederek aşık kalmak, son nefesine dek o kadını, her şeye rağmen; geçmişine, Ahmed’i asla almadığı hayatına, geleceğe dair planlarında bile hiç yer vermediği umuda rağmen sevmek her kişinin harcı olamaz günümüzde bir kadını koşulsuz sevmek, dağ gibi sevda beslemek...

Maviye

Maviye çalar gözlerin,

Yangın mavisine

Rüzgârda asi,

Körsem,

Senden gayrısına yoksam,

Bozuksam,

Can benim, düş benim,

Ellere nesi?

Hadi gel,

Ay karanlık...

İtten aç,

Yıldandan çıplak,

Vurgun ve bela
Gelip durmuşsam kapına
Var mı ki doymazlığım?
İlle de ille
Sevmelerim,
Sevmelerim gibisi?
Oturmuş yazıcılar
Fermanım yazar
N'olur gel,
Ay karanlık...

Dört yanım puşt zulası,
Dost yüzlü,
Dost gülücüklü
Cıgaramdan yanar.
Alnım öperler,
Suskun, hayın, çıyansı.
Dört yanım puşt zulası,
Dönerim dönerim çıkmaz.
En leylim gecede ölesim tutmuş,
Etme gel,
Ay karanlık...

Adamlık denen mevzu, günümüz kadın dünyası için ütopya halini almış bir imkânsız dünya insanı hayali iken Ahmed Arif'i kitaplarından tanımak bile iyi geliyorken; varsın ötesini her insanın kendi algısı belirlesin. Bin kadını tek sözle avutmak değildir mesele. Bir kadına bin söz dökmektir kutsal olan. Böyle bir kutsiyet de tartışmasız Ahmed Ârif harcıdır. Leylâ Erbil bu aşka hiçbir zaman karşılık vermemiştir, dostluğunu bâki tutmuştur. Ahmed Ârif'in ölümünden sonra yayınlanan bir röportajında Leyla Erbil şöyle der:

“Sanırım sevilmek güzeldir, ben hiç mi sevilmedim nedir bu boşluk?”

Sevebilmek mi yoksa sevilmeyi özümseyebilmek mi asıl mesele der allak bullak olur insan bu sözleri duyunca ve Ahmed Arif'in Leylâ'sına yazdığı son mektuplardan birinin köşesinde şöyle bir cümle oturur insanın sol yanına: “Biz birbirimize o kadar alışmamıştık ki. Öyle değil halbuki Leyla, alışmamıştık amma, alışabilirdik ve alışacaktık.”

Leylâ Erbil 1977 yılında üç hikâyeden oluşan bir kitap yayımlar. Kitabın son hikâyesinde Ahmed Ârif'ten bahseder ve adı da “Eski Sevgili” olur. Bunu dergide gören Ahmed Arif 15 Mayıs 1977’de Ankara’dan Leylâ’sına yazdığı son mektubunun son satırlarında şöyle der: “Roman boyutuna taşıyabilirdin mevzumuzu. Bana danışsaydın adını Eski Sevgili yerine “Ölümsüz” ya da “Sonsuz” olmasını isterdim. Uygunu yakışığı budur çünkü. Yine de sana teşekkür ederim.”

Ay karanlıkmış, ne çare demeli bu son mektubun üzerine, hatta sessiz kalmalı. Şimdi iki damla yaşı yanağından boynuna akıtmadan gel de Ahmed Arif’i, gel de anlat bilmeyene aşkı! Öyle günler olmalı ki sevdaya, aşka, sılaya ve gurbete dair ne yazılıyor ise aşkın yenik şövalyesi Ahmed Ârif’e yazılmalı. Sevdüğinden başkasına kör olan bir adamın romanı yazılmalı, oğlan çocukları yetiştirmeli analar bu terbiye ile... Aşka adanmış naçizane bir kalemin kalbinde altın hançer olmuş birkaç Ahmed Ârif hitabeti kalır ve bu yazı da kaderinde Ahmed Arif’i arayan kadınlara atfolunur:

Leylim
Canım Leylim
Leyla’m benim
Sevgili Cânım
Leylâ Usta.

ANKARA 2”019

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

SEVİM BURAK

YAZAN: Nalan YILMAZ

nalanyilmz@yahoo.com

Ölümüne Yazmak

“Benim hikâyem her türlü duruma girme, koşma, atlama, düşme, korku ve yorulmadır. Bu yüzden yazar gibi görmüyorum kendimi. Yüksek ücret ödeyerek beni izlemeye gelen seyirciler karşısında ölüm numarası yaptığı sanılan bir cambaz gibiyim. Ama yapacak da başka bir şey yok yazar için. Benim için yeni bir hikâyeye başlamakla tabancayı şakağıma dayamak aynı şeydir.”

(Palyaço Ruşen- arka kapak yazısı, Nisan Yayınları, 1993)

“Aslında sanat yapmak büyücülük gibi bir şeydir,” diyen Sevim Burak, ortaya çıkardığı eserleriyle yaptığı benzetmenin hakkını vermiş bir yazar. Yarattığı edebiyat, onun döneminde, kimileri için tuhaftır, alışılmışın dışındadır. Eserlerini geniş kitlelere yaymak için tarzından ödün

vermez. Mevcut edebiyat yönelimlerinin uzağındadır, topluma yön verme çabasında olmamıştır ve sanatın böyle bir görevi olmadığı inancındadır. Tek hedefi vardır, o da yapılmamış olanı yapmak.

26 Haziran 1931 İstanbul Ortaköy doğumludur. Babası denizci Seyfi Kaptan, annesi Bulgar göçmeni Yahudi bir ailenin kızı Marie Hanım'dır. Sarışın, yeşil gözlü, dikkat çekici güzellikte olan Marie Hanım, İspanyolcayı, Fransızcayı çok iyi konuşur ancak Türkçesi farklı kültürden olduğunu hemen ele verecek düzeydedir. Çevrenin etkisiyle, istemese de Müslüman olur, Aysel Kudret adını alır.

Seyfi Kaptan'la Marie Hanım'ın iki kızı olur. Baba, ilk çocuğuna Nezahat, ikinci çocuğuna kaptanlığını yaptığı gemisi Sevim'in adını verir. Çocuklar, muhtemelen çevresel nedenlerle Yahudi bir anneye sahip olduklarını yıllarca görmezden gelerek büyüseler de küçük kızları Sevim yıllar sonra yazdığı öykülerde Yahudi olduğunu adeta haykırır. "Küçük bir kızken burnum havadaydı, şimdi yerlere, yerin dibine indi. Yahudilerden, annemden utanırdım nefretle karışık... Annem hep, "Bir gün anlayacaksın" der, ağlardı. İşte şimdi, bu bir avuç Yahudi, iki tanecik ev bana anamdan kalanlar... Onun için yazdım Yehova'yı..." diye yazar Dino'lara (Güzin ve Abidin) yazdığı bir mektubunda. Özür niteliğindeki Ah Yarab Yehova öyküsünde yazarın Kuzguncuk'tan tanıdığı Yahudiler isim isim yer alır: Bayan Zembul Allahanatı, Madam Domna, Madam Nıvart, Ebe Madam Anastasia... Daha sonraları, yazar bu öyküden hareketle "Sahibinin Sesi" adlı oyunu yazarak ailesinin de bir isteğini yerine getirir. Yazarın, eserlerindeki dili kurarken Tevrat'ın diline öykünmüş olması da dikkat çekicidir. Sevim Burak, Dostoyevski'ye, Kafka'ya, Samuel Beckett'e hayrandır ama kutsal kitaba, onu tefsir etmeyi isteyecek kadar âşıktır. Bu isteğinin delilikle eş olduğunun da bilincindedir. "Bir deli işi onu tefsir etmek. Bu da bana düşer. Tevrat'ı oturup yeniden yazacağım, karar verdim. Tabi, beni ekmek ve suyla ölünceye kadar bir besleyen olacak... Başucumda bir nöbetçi isterim seneleri bekleyecek..."

Sevim Burak, on yaşındayken ıslak mayoyla uzun süre dolaşması nedeniyle kalp romatizması olur. Dikkatli bir yaşam sürülmesi durumunda yenilebilecek hastalığı ne yazık ki yenemez ve yaşamı boyunca hastalık yakasını bırakmaz.

"SİZE ISLAK MAYO İLE DOLAŞMA İZNİNİ KİM VERDİ?

SORUN DURMADAN BÜYÜYOR.

NİYE ISLAK DONLA GEZDİNİZ?

NİYE MAYONUZU DEĞİŞTİRMEDİNİZ...?" (Afrika Dansı öyküsünden)

İlkokuldan sonra Alman Lisesi Ortaokulu'ndan mezun olur. Tüm kaynaklar eğitim hayatı hakkında yalnız bu bilgileri içerirken Ece Ayhan onun Alliance Israelite'te gördüğü eğitime de dikkat çeker. Sevim Burak, eğitim hayatının bitmesinin ardından manken olarak çalışmaya başlar. Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü'nün mankeni olur, dönemin ünlü terzisi Cemal Gürün'ün de

desteğiyle meslekte kısa sürede kendini kabul ettirir. 1954 yılında milli manken olarak bir grup arkadaşıyla birlikte davetli olarak Amerika'ya gider.

İki kez evlenir. İlk eşi keman sanatçısı Orhan Borar'la birlikteliğinden oğlu Karaca Borar, ikinci eşi ressam Ömer Uluç'la olan birlikteliğinden ise kızı Elfe Uluç dünyaya gelir.

Eserleriyle, onları var etme biçimiyle, yaşadığı dönemin sanat anlayışının dışında oluşuyla, bir dönem edebiyat çevrelerince dışlanmış olsa da edebiyatımızda yarattığı farklar ve katkıları nedeniyle adı 50 kuşağı öykücüler arasında anılır. “Benim için öykü yazmak görevli olduğum bir iştir şu dünyada, ama ne yazmakla görevli olduğumu bilmediğim bir iştir... İkinci bir kader gibi sığındığım hikâyelerim beni başkalarından korur. Hikâye yazmak kendime açık, başkalarına kapalı olduğunu sandığım, kendi bildiğim bir durumdur,” diyen yazar yazmaya niyetlenenlere önemli ipuçları verir. Başka yazarlar tarafından yazılmış metinler üzerinde çalışmayı, onlara eklemeler, çıkarmalar yapmayı hatta o metinleri tekrar etmeyi önerir, “Bir kere taklit etmeye kalk da gör, taklit ede ede neler çıkarırsın, neler uydurmaya başlarsın, başla da gör, emin ol yazarlık budur, taklittir, sonra uydurmadır, bir de kendine heyecanlandığın bir model seçmektir.”

Yazma süreci oldukça farklı olan yazar, kelimeleri, kesip içmelerle evin her tarafına bunları asar yer yetmeyince kızının odasına yönelirdi. Sonra duvarlara, perdelere, eşyalara içlenenmiş kâğıtları toplar onlardan cümleler kurardı.

Yazmak onun için tam bir kayboluş haliydi, “Gündüz aklım başımda değildi. Sadece makine gibi yaşıyorduk bir kafa ve yazı makinesi gibi... İnsan gibi bile değil.” Palyaço Ruşen kitabının yazım sürecini böyle anlatır Sevim Burak. Bahsettiği kayboluş hallerini sıklıkla yaşar, gün olur gerçek bir binek otomobile, Ford Mach I'a âşık olur. Arabanın karakter olduğu roman onun son gençliğinin ve aşkının romanıdır, “Çünkü arabadan başka birine âşık olamadım,” der. Romana dört elle sarılır fakat otomobiller hakkında bilgisi yoktur bu konuda da Amerika'da yaşayan oğlu Karaca'dan destek ister. Bazen de nasıl yazması gerektiğini uzun zaman düşünür. Örneğin, İşte Baş, İşte Gövde, İşte Kanatlar oyunundaki bir cümle için düşünmesi bir yılını alır. Yazma süreci ancak doğru cümleyi bulunca devam eder. Konu sıkıntısı çekmez. Çevresindeki her şeyi malzeme yapacak düş gücüne sahiptir. 14 Eylül 1981'de sokağa çıkma yasağında, Cerrahpaşa Haseki Kardiyoloji Merkezi'ne katater operasyonu için yatırıldığında hastanenin verdiği epikriz raporunu Afrika Dansı öyküsüne baz olarak kullanır. “Artık sağlık raporlarım hastalığımı saptayan belgeler olmaktan çıkıp sanatımda yeni bir üçüncü boyut, bir sanat potansiyeli oluşturdu. Duyarlılığım sağlığımla birlikte biliniyor,” diyor yazar Güzin Dino'ya yazdığı bir mektubunda. Yaşamındaki insanlar da dolaşır öykülerinde. Ticaret Odası çalışanı, hastalığında bir süre kendisine bakmış olan ve onun yazılarını daktiloya çeken Nebahat da Yanık Saraylar ve Bir Gece Yemeği öykülerinde çıkar karşımıza.

Sevim Burak'ın sanat algısı, döneminin sanat anlayışıyla uyumsuzdur. O yıllarda hâkim olan toplumsal gerçekçiliğin aksine sanat için sanat yapmaktadır ve ona göre, eserlerin anlaşılacak diye bir kaygısı yoktur, kimi eserler bazen on bazen de yirmi sene sonra anlaşılırlar. Eserlerinde ses çoğu zaman kelimelerden daha çok öne çıkar. Biçim, dil ve üslûba verdiği önemle Samuel Beckett'ten etkilendiği söylenebilir. Burada küçük bir parantez açıp o dönemde Beckett'ten etkilenmiş önemli isim Leyla Erbil'den de bahsetmek gerekir. Burak ve Erbil de Beckett gibi, dili bir iletişim unsuru olarak kullanmaz. O yıllarda tuhaf karşılanan bu tarz, yıllar sonra onları edebiyatımızda farklı noktalara taşır. Leyla Erbil, "Samuel Beckett'i çok sevdim," derken Sevim Burak da yazara duyduğu hayranlığı, sevgiyi Afrika Dansı öyküsünde kâğıda döker, "BECKETT'le beraber olmak bu odada Beckett'i görsem ayaklarına kapanır öperdim diyorum makineye.../ BECKETT'le gezmek/ yalnız kendime saklamak değil onu / hayır / başkalarıyla da paylaşmak isterim / Beckett'la sinemaya gitmek / O'nu sinema kalabalığının arasında görmek isterim... / sanat çevresi / BECKETT'i görünce ne yaparlar acaba..." Bedia Koçakoğlu da "Aşkın Şizofrenik Hali Sevim Burak" isimli kitabında, yazarın etkilendiği isimlerden bahsederken Samuel Beckett'e de yer vererek bu konuya açıklık getirmeye çalışır, "Samuel Beckett'in Sevim Burak'ı etkilediğine dair doğrudan bir bilgi bulmak mümkün değildir. Ancak yazarın 'Afrika Dansı' öyküsünde Beckett'ten takdirle bahsetmesi ve bizim tespit ettiğimiz bazı benzerlikler onu da bu başlık altında ele almamıza yol açtı" der. Leyla Erbil konusuna dönecek olursak, sanatta fark yaratma gayreti-iddiası sözünü sakınmayan iki yazarı ister istemez karşı karşıya getirir ve Burak, oğluna yazdığı bir mektubunda, "Burada, Çağdaş Eleştiri Dergisi'nde çıkan yazı ve kapaktaki kompozisyon-yorum öteki yazarları çıldırttı. Bir tanesi 25 yıllık bir düşman Leyla Erbil..." diye bahseder ondan. Onun bu çatışmacı yönü Erbil'le sınırlı değildir. Nazlı Eray, Sait Faik, Yaşar Kemal ve başkaları için de sert sayılabilecek düşünceleri olan bir yazardır.

Sevim Burak yazdıklarının geleceğe kalacağından emindir. "Benden kimsenin bir şeyler istemediği bir ülkede, ben kendi istediğim ve sen istediğin için yazdığımı biliyordum, ama Türk Edebiyatı Tarihine geçen kitap yazdığımı da daha baştan gene biliyordum," diyor yazar oğluna yolladığı bir mektubunda. Hiçbir akıma yakın görmez kendini ve gerçeküstücü olduğu sözlerine itiraz eder.

Yaşamının sekiz yılı bir türlü bitiremediği romanı Ford Mach I'la uğraşmakla geçer. O arabayı ilk gördüğünde kırk yaşındadır ve ona âşık olur. Duygularından emindir, "arabadan başka birine âşık olamadım" der. Ona destanlar yazar. Niyeti onu kitaplaştırmak, son gençliğinin ve aşkının romanını yazmaktır. Sekiz yıllık sürede tüm bu çalışmalar başka kitaplara esin kaynağı olur, Afrika Dansı, Palyaço Ruşen, Everest My Lord kitapları peş peşe çıkar ama hayatının romanı dediği eser bir türlü tamamlanamaz. Parasal sıkıntılarının, sağlık sorunlarının, perhizine dikkat

etmek zorunda oluşunun, yoğunlaşıp yazmasına engel olduğunu düşünür, “İnsanın yardımcısız yaşaması imkânsız. Erkekler kadınlar alışveriş, perhiz yemekleri yapıp kocalarına bakıyorlar. Türkiye’deki yazarların %100’ü kadın sırtından geçiniyorlar” diyerek belki de pek çok kadın yazarın sorununa parmak basar.

“Çocukluğundan beri dünyaya bir giz taşımak ödevi ile geldiğine inanan” Sevim Burak, edebiyatıyla okurlarının dünyasında derin bir iz bırakmayı başardı, “Bu dünyayı izleyenlere bir halt yok. Açıkgozler için hiçbir şey yazmayacağım. Dünyalarını kaybetmişler için... Kendim için yazacağım. Erken bunamışlara, hayalperestlere, çok acıklılara, bu dünyadan gitmek üzere hazırlık yapanlara yazacağım. Yalnız aklını kaybetmişlerle bu dünyayı paylaşacağım. Aşktan aklını oynatanlara, şizofrenlere, aşırı romantiklere ve aşırı sadistlere. Delilere yazacağım,” diyerek okur kitlesini belirlemiş olsa da eserleri, özellikle ölümünden sonra geniş kitlelerce okundu. Ameliyat olmak için yattığı

31 Aralık 1983 tarihinde ameliyat öncesinde yaşama veda etti.

Bitiremediği Ford Mach I romanı Nilüfer Güngörmüş tarafından yayıma hazırlanarak 2003 yılında basıldı.

Öyküleri, Yanık Saraylar-1965, Afrika Dansı -1982, Oyunları: Sahibinin Sesi -1982, Everest My Lord / İşte Baş, İşte Gövde, İşte Kanatlar-1984, Romanı: Palyaço Ruşen -1993 yıllarında yayımlandı.

Yazarı anlamak için önemli bir başvuru kaynağı olan ve ağırlıklı olarak Amerika’da yaşayan oğluna yazılmış mektupları içeren “Mach One’dan Mektuplar” kitabı ise 1990 yılında basıldı.

KAYNAKÇA

Mach One’dan Mektuplar, YKY, 5.Baskı, 2014

Aşkın Şizofrenik Hali Sevim Burak, Palet Yayınları, Nisan 2009

Yanık Saraylar, YKY, 2. Baskı, Mayıs 2004

Afrika Dansı, YKY, 5. Baskı 2018

Palyaço Ruşen, Nisan Yayınları, Ekim 1993

GÖKYÜZÜ KARANLIK KEN İÇİMİZ AYDINLANIR

YAZAN: Fatma Berin KÜÇÜKKAYA

fatmaberinkucukkaya@gmail.com

Bir gece Fatma, her zamanki gibi uyumadan önce pencerenin önüne gitti. Başını cama yaslayıp yıldızlara bakmak istedi. Her gece orada olan o küçük ışıkları aradı ama bulamadı.

Gökyüzü karanlıktı; yine de sanki bir şeyler eksikti. Fatma önce gözlerini ovuşturdu, sonra bir daha baktı. Yıldızlar hala yoktu.

“Belki bulutların arkasındadır,” diye düşündü. Ama içindeki o hafif huzursuzluk geçmedi. Yatağına girdi ve düşüncelerle uykuya daldı.

Sabah uyandığında gökyüzü aydınlıktı ama Fatma’nın aklı gecede kalmıştı. Yıldızlar neden yoktu? Her gece gördüğü şey, bir gecede nasıl kaybolabilirdi? Bu düşünce onu rahatsız etti. Fatma, bunun sıradan bir gece olmadığını o an hissetti. İçindeki sıkıntı azalmamıştı, biraz daha büyümüşü.

Dayanamadı, hemen Filiz’i, Baha’yı ve Merve’yi çağırdı. Birlikte dışarı çıkıp gökyüzüne baktılar. Kimse hemen konuşmadı. Çünkü bazen insan ne hissettiğini anlatamaz, sadece hisseder.

Bir süre sonra Baha sessizliği bozdu.

“Bu sadece yıldızların kaybolması gibi gelmiyor bana,” dedi. “Sanki içimizde bir şey eksilmiş gibi. Yıldızlar hep yolumuzu bulmamıza yardım ederdi. Belki de bizim içimizdeki ışığı gösteriyorlardı.”

Bu sözler Fatma’nın içine dokundu. Kalbinde ağır ama tanıdık bir his oluştu. Eğer yıldızlar yoksa, gerçekten bir şeyler eksilmiş olmalıydı. Ve bunu bulmaları gerekiyordu.

Böylece kaybolan yıldızları bulmak için araştırma yapmaya karar verdiler.

Ama bu, bildikleri yollardan biri değildi. Bir yere gitmiyor gibiydiler; daha çok kendilerine yaklaşıyorlardı. Öğrendiklerine göre, her yıldızın kendine ait bir sesi vardı. O sesi duymadan, yıldızlar geri gelemezdi.

Günler ve geceler geçtikçe garip şeyler yaşadılar. Bazen çok sessiz oldu, bazen de korkular ortaya çıktı. Tam vazgeçmek üzereyken, karanlığın içinden bir ses yükseldi; benim adım Yıldız Tutucu. Sesi sakın ve yumuşaktı.

“Yıldızlar aslında kaybolmaz,” dedi.

“İnsan üzgün olduğunda, korktuğunda ya da içine kapandığında görünmez olurlar. İçinizde birikenleri temizlemeden gökyüzü yeniden aydınlanmaz.”

O gece herkes sessizce düşündü.

Fatma, korkularını ilk kez kaçmadan düşündü.

Baha, her zaman güçlü görünmek zorunda olmadığını fark etti.

Merve, içinde biriktirdiği kırgınlıkları bırakmanın iyi geleceğini anladı.

Filiz ise bazen konuşmanın susmaktan daha doğru olduğunu öğrendi.

Bir şeyler değişmişti.

Ama bu değişiklik dışarıdan görünmüyordu.

Akşama doğru gökyüzü yavaş yavaş karardı. Yıldızlar tek tek geri döndü. Eskisinden daha parlak görünüyorlardı. Sanki sadece ışık saçmıyor, bir şey anlatıyorlardı.

Fatma gökyüzüne baktı ve gülümsedi.
Artık biliyordu...
Yıldızlar sadece gökyüzünde değildi.
İnsan isterse, en karanlık anda bile içindeki ışığı bulabilirdi.

SANATIN KADIN SESLERİ OCAK 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar, değerli takipçilerimiz. Sinemadan tiyatroya yine sanata ve kadına dair hangi gelişme varsa buluşturuyoruz sizlerle.

Önce başlıklar:

- Oyuncu Demet Evgar'dan Gülşah DURBAY Mesajı
- Türk Halk Müziğinin Acı Kaybı: Seha Okuş 97 Yaşında Yaşama Veda Etti
- 'Ballı Süt' 28 Şubat Cumartesi Seyircilerle Buluşuyor!
- 10 Sinema Emekçisi Kadından 9'u Ayrımcılığa ve Şiddete Uğruyor
- Saç örme protestosuna ünlü oyuncu Belçim Bilgin de dahil oldu

Oyuncu Demet Evgar'dan Gülşah DURBAY Mesajı

Kolon kanseri ile mücadele eden Manisa Şehzadeler Belediye Başkanı Gülşah Durbay, İzmir'de yoğun bakımda tedavi gördüğü hastanede, 37 yaşında yaşamını yitirdi.

Ferdi Zeyrek'in vefatında da cenazeye gelerek vefa gösteren Manisalı Ünlü Oyuncu Demet Evgar, Gülşah Durbay'ın vefatının ardından Instagram hesabından duygulandıran bir paylaşım yaptı. Gülşah Durbay ile fotoğrafını paylaşan Demet Evgar mesajında şu ifadeleri kullandı:

"Gülşah'cığım güzel kardeşim, gururumuz başkanım. Gittiğin yer buradan daha iyi baksın sana. Hak ettiğin gibi. Çok üzgünüm. İçim üzgün, dışım üzgün. Nur içinde ol başkan. Sen Manisa'mızın gururu Atamızın kızıydın. Bu ülke seni ve hizmetlerini unutmayacak."

Türk Halk Müziğinin Acı Kaybı: Seha Okuş 97 Yaşında Yaşama Veda Etti

Türk halk müziği sanatçısı Seha Okuş, 97 yaşında hayatını kaybetti. Uzun süredir tedavi gören ve kısa süre önce entübe edilen Okuş'un vefat haberi, "Yaşayan Yeşilçam" adlı sosyal medya

hesabının yöneticisi Emrah Soğukpınar tarafından duyuruldu. Müjdat Gezen Sanat Merkezi de yayımladığı taziye mesajıyla, Müjdat Gezen'in halası olan usta sanatçının vefatından duyulan derin üzüntüyü paylaştı.

“Hasretinle Yandı Gönlüm”, “Burçak Tarlası” ve “Seher Vakti Bülbül Ağlar” gibi eserlerle hafızalara kazınan Türk halk müziğinin usta ismi Seha Okuş sanat adına çok büyük kayıp. Münevver Seha Okuş Özveren 7 Nisan 1928 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamlayan Özveren, 1958 yılında İstanbul Belediye Konservatuarı Türk Müziği Bölümü'nden mezun oldu. Konservatuvarda ve İstanbul Radyosu'nda toplam 35 yıl görev yaptı. 1990 yılından itibaren Müjdat Gezen Sanat Merkezi Halk Müziği Bölümü'nün başkanlığını ve repertuvar hocalığını yürüttü.

Dönüş, Mahpus, Toprak Ana, Açlık ve Kuma filmlerinin müziklerini seslendirdi.

2002 yılında Kalan Müzik etiketiyle, 17 eserden oluşan “Hasretinle Yandı Gönlüm” adlı albümü yayımlandı.

'Ballı Süt' 28 Şubat Cumartesi Seyircilerle Buluşuyor!

‘Eski bir koltuk, deniz kenarında bir bank, çocukluk evinin terası. İki kız kardeş. Zamanın içinden sızan bir yüzleşme. Tülin özen ve Nilperi Şahinkaya'nın buluştuğu Ballı Süt' adlı tiyatro projesiyle bir araya gelen oyuncular, 28 Şubat'ta Fişekhane Ana Sahne'de gerçekleştirilecek prömiyeri için şu sıralar provadalar. Oyunun hem yazarı hem yönetmeni Anıl Can Beydilli, geçen yıl sahneye koyduğu ‘Yıldız’ oyunuyla 27. Yapı Kredi Afife Tiyatro Ödülleri, 25. Direkler Arası Seyirci Ödülleri ve Sadri Alışık Tiyatro Oyuncu Ödülleri'nde ödüller almış genç kuşağın yetenekli yazar ve yönetmenlerinden. ‘Ballı Süt, babaanneleri tarafından büyütülen ama yıllar içinde birbirlerinden uzaklaşmış iki kız kardeşin, geçmişle ve birbirleriyle yüzleşme hikâyesidir. Kardeşlerin çocukluklarında yaşadıkları büyük bir travma, her ikisinin de hayatını farklı yönlerle savurmuştur: Derya erken yaşta “güçlü olan”, her şeyi toparlayan, başkalarına yardım etmeyi seçen biri olurken; Asiye hayata daha fevri, daha kırılgan ve daha dağınık bir yerden tutunmuştur. İlk sahne, 2002 yılının soğuk bir kış gecesinde Asiye'nin sarhoş şekilde Derya'nın kapısını çalmasıyla başlar. Asiye 27 yaşında kendine hala bir düzen kuramamanın buhranını yaşarken, Derya kurduğu düzeni işletmeye çalışmaktadır.

İkinci sahne, 2013 yılının bir yaz akşamında, Derya'nın kırkıncı yaşını kutladığı akşamdan kaçıp deniz kenarı bir bankta huzuru aramasıyla başlar. Derya inşa ettiği her şeyi yıkmak isterken,

bu sefer Asiye onu düzene çağırır. Böylece iki kardeşin ortak geçmişi; çocukluk anıları, kaçınılan yas ve bastırılmış öfke üzerinden açılır.

Son sahne ise 2022 yılında, babaannelerinin cenazesinde iki kız kardeş yılların yorgunluğu ile tekrar bir araya gelir. Artık yetişkin bedenlerinde, çocukluklarına ve birbirlerine yeniden yaklaşmayı denerler.

Ballı Süt; yasın, travmanın ve büyümenin nasıl farklı şekillerde taşındığını; “güçlü olmak” ile “yalnız kalmak” arasındaki ince çizgiyi ve kardeşlik bağının zamanla nasıl dönüştüğünü anlatır. Acıyla mizahın, sertlikle şefkatin iç içe geçtiği bu hikâye, seyirciyi iki kadının hayatına değil; kendi aile anılarına, kayıplarına ve yarım kalmış cümlelerine bakmaya davet eder.”

10 Sinema Emekçisi Kadından 9'u Ayrımcılığa ve Şiddete Uğruyor.

Sinema Emekçileri Sendikası (Sine-Sen), “Kadın İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Raporunu yayımladı. Rapora göre, sinema sektöründe çalışan her 10 kadından yaklaşık 9'u güvenli bir çalışma ortamına sahip değil.

Raporda, sinema sektöründe çalışan kadınların yüzde 87,2'sinin taciz, şiddet, mobbing ya da sınır ihlali gibi durumlarla karşılaştığı belirtildi. Kadınların yüzde 81,3'ünün küçümseyici ve dışlayıcı davranışlara maruz kaldığı, yüzde 59,6'sının ise doğrudan kadın oldukları gerekçesiyle ayrımcılığa uğradığı ifade edildi.

Sektördeki kadınların çalışma deneyimlerinden bağımsız olarak bu ayrımcılığın sürmesinin, kökleşmiş bir soruna işaret ettiği vurgulanan raporda, kadınların yaşadıkları hak ihlallerine karşı baş vurabilecekleri mekanizmaların yetersizliğine de dikkat çekildi.

Raporun hazırlanma sürecinde görüşülen kadınların yüzde 66'sı, kendilerini koruyacak bir dayanışma ağına ya da hukuki bir mekanizmaya erişemediklerini belirtti. Ayrıca kadınların yüzde 68,8'i, soyunma alanı, hijyen ve ulaşım gibi konularda kadın güvenliğinin gözetilmediğini dile getirdi.

Saç Örme Protestosuna Ünlü Oyuncu Belçim Bilgin de Dahil Oldu

SDG kontrolünden çıkarak, geçici Suriye yönetimine bağlı güçlerin denetimine giren Rakka'da çekilen ve SDG mensubu olduğu iddia edilen bir kadının saçlarının kesildiği imasıyla paylaşılan bir video sosyal medyada gündem oldu.

Videoda elinde bir saç örgüsü tutan bir erkek, videoyu çeken kişinin, “Onu neden kestini?” sorusuna, “Zaten gitti ne yapacak ki” diye karşılık veriyor. DEM Parti milletvekilleri,

SDG'li olduğu iddia edilen kadının saçının kesilmesine tepki göstermek amacıyla "saç örme" eylemi başlattı. DEM Parti milletvekili ve Meclis Başkanvekili Pervin Buldan ve DEM Parti Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş kadınların başlattığı saç örme eylemine katılarak saçlarını ördüğü bir video paylaştı.

DEM Parti Sözcüsü Ayşegül Doğan da akıma TBMM Genel Kurulu'nda katıldı. Kısa sürede sosyal medyada gündem olan bu akıma oyuncu Belçim Bilgin de dahil oldu. Bilgin, saçını ördüğü anları sosyal medya hesabından paylaştı.

Gelecek sayımızda yeniden sanata ve kadına dair haberlerle buluşmak üzere umutla kalın.

28.01.2026

50 PLUS / 2.PERDE

YAZAN: Ebru BOZCUK

[@hotmail.com](mailto:ebrubozcuk@hotmail.com)

Biliyorum aslında o sesi... Muhtemelen atalarımın yadigâr bir ses bu.

"Yeter artık, ekme dönemi bitti. Şimdi hasat zamanı, dur artık, soluklan" diyor.

Fakat içimde yükselen başka bir ses daha var. O daha derin ve daha sakın bir yerden konuşuyor sanki.

"Aslında şimdi tam zamanı" diyor.

50'li yaşlar, gençliğimizde bize ununu elemiş, duvara asmış bir kuşak gibi gelirdi. Oysa şimdi öyle mi?...

Evet bedenimiz eskisi gibi değil artık. Arada bir sinyaller, arızalar veriyor fakat hiç de öyle elini eteğini çekmek ister gibi bir halimiz de yok.

Esasında bu yaşlar inceden bir bilgelik de barındırıyor. Zihin çok daha keskin ve berrak. Ne istediğimizi gerçekten idrak ettiğimiz bir dönem bu.

Yılların getirdiği tecrübe ile en azından artık neyi istemediğimizi çok iyi biliyoruz.

Kiminle yol arkadaşlığı yapacağımızı, kimden uzak duracağımızı, kim için fedakârlık yapacağımızı artık netleştirmiş oluyoruz.

Yaşadığımız onca badirenin elbet bir getirisi olacaktı ve bu hal çok kıymetli bir hazine olarak elimizde artık.

Bundan sonra "mış gibi" yaşamanın anlamsızlığını çok iyi biliyoruz. Nerede yaşamak istediğimize, nerede mutlu olacağımıza iç sesimizi dinleyerek karar veriyoruz.

Kendi sınırlarımızı çok iyi tanıdığımızdan dolayı kimsenin suistimal etmesine de izin vermiyoruz bu yaşlarda.

Ekonomik olarak da kendine yetebiliyorsan eğer, kimselere eyvallahın kalmıyor.

Huzuru kendinde bulacağını öyle güzel deneyimlediğin bir yaş oluyor ki değmeyin keyfimize...

Bu yaşlarda tek başına çoğalabilmeyi şahane beceriyorsun. Lüzumsuz kalabalıklar, gereksiz sohbetler istemiyorsun. Az, sade ve samimi olanı tercih ediyorsun ki bu hal evine, giyim tarzına, sohbetine dahi yansıyor.

Ve belki de ilk defa kimseye kendini kanıtlamak zorunda olmadığını anlıyorsun.

Hafif bir gülümseyişle "ben de böyleyim işte" deyip geçiştiriyorsun gereksiz dayatmaları...

En mühimi de kimseye kendini beğendirmek gibi bir çaban olmuyor. Öz bakımını, sporunu, makyajını kendin için yapıyorsun çünkü kendi değerini geç de olsa idrak ettiğin, aynalarla barıştığın yaşta oluyorsun.

Tercih edebilme lüksü senin oluyor artık ki bu yeri geldiğinde "HAYIR" demeyi de öğretiyor sana.

Evet bir şeyler değişiyor içeride. Menopozun azizliği, beyazlayan saç telleri, eski parlaklığını yitiren cilt, kilo vermenin zorlaşması, uzun süren hastalık semptomları derken garip bir anaforun içine girildiği aşıkâr.

Fakat tüm bu korkular zamanla yerini kabullenişe bırakıyor ki aydınlanma da o vakit başlıyor.

Kadın - beden bilgelğinde BIRAKMAK vardır esasında. Her ay yaşanan adet döngüsünde, çocuğu doğurma anında olduğu gibi... Anatomik olarak var olan bu özellik ne yapar eder, yaşadığı hayatta kadına yol gösterir. Boşanmak bile kadının bırakabilme gücüne dayanır. Nihayetinde hiçbir erkek boşanmayı kolay kolay talep etmez.

Bu yaşlar esasında yaşanması gereken en keyifli zamanlar. Hak edilmiş, telaşsız ve direktmeden yaşanılacak bir hayatın anahtarı 50'li yaşlar...

İspat telaşın yok, bunu da başarmalıyım diyen gençlik hezeyanın yok. Bunların yerine; tecrübelerin, biriktirdiğin güzel dostlukların, sezgilerin ve ne istediğini bilen kontrollü bir cesaretin var.

Bundan sonra kalem artık bizim elimizde. Senaryoyu istediğimiz gibi yazabiliriz.

Artık kendimize izin verme zamanı. Yavaşlama ve sakinleşme izni.

Bir sabah kahvesinden, bir gün doğumundan, tadını çıkara çıkara keyiflenme izni gibi...

Ve aynı zamanda yeniden başlama izni...

50'den sonra hayat bize ikinci bir şans veriyor adeta. Belki de bu perde hayatın en sahici, en SEN olan bölümü ki yaşanması, kutlanması, çoğaltılıp parlatılması gerekiyor.

O zaman açılsın bakalım ikinci perde.

VE PERDEEEEE.

Ocak /2026

Bugün Ne Yiyelim TOPALAK ÇORBASI

HAZIRLAYAN: Rahime SÖYLEMEZ

soylemezrahime35@gmail.com

Merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri. Bugün sizlerle Anadolu sofralarının sevilen lezzetlerinden Konya yöresine ait topalak çorbasını paylaşmak istedim. Kış aylarında benim de ara ara yaptığım, soğuk havalara çok yakıştırdığım bu nefis çorba hem doyurucu hem de iç ısıtan bir lezzet. Tarifi YouTube kanalımda da bulunan topalak çorbasını sizlerle buluşturmak istedim.

Şimdi Çorbamızın Hazırlanışına Geçelim.

Az yağlı ya da tamamen yağsız 300 gram dana kıymasını uygun bir kaba alalım. Üzerine 1 çay bardağı ince bulgur, 1 adet rendelenmiş soğan, 2 yemek kaşığı un, 1 çay kaşığı tuz, 1 çay kaşığı karabiber ve 1 çay kaşığı kimyon ekleyelim. Önce elimizle karıştıralım, ardından güzelce yoğuralım.

Geniş bir tepsiye 1–2 yemek kaşığı un serpelim. Yoğurduğumuz köfteden fındık büyüklüğünde parçalar koparalım, elimizin içinde yuvarlayarak şekil verelim ve unlanmış olduğumuz tepsiye koyalım. Köftelere daha düzgün şekil verebilmek için küçük bir kâseye su alalım ve elimizi arada bir hafifçe ıslatalım. Köftelerin yapımı bittikten sonra tepsiyi hafifçe sallayarak unlanmalarını sağlayalım.

Piştirilişi:

Tencereye 4 yemek kaşığı sıvı yağ ekleyelim. Üzerine 1 yemek kaşığı domates salçası ilave edip kokusu çıkana kadar kavuralım. Ardından 6 su bardağı sıcak su ve 1 su bardağı haşlanmış nohut ekleyelim. Bu aşamada damak zevkinize göre biraz tuz ilavesi yapabilirsiniz.

Su kaynamaya başladıktan sonra köfteleri tepside yavaş yavaş alarak tencereye ekleyelim. Tencerenin kapağını kapatalım ve çorbamızı 15–20 dakika pişirelim.

Pişen çorbamızın üzerine ince kıyılmış maydanoz serpererek servis edelim.

Şimdiden afiyet olsun.

Keyifli okumalar, kolay gelsin.

SU FIRTINASI SUYU ARAYANLARIN HİKAYESİ

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Su gibi akan bir anlatım kullanıyor Gönül Çatalcalı.

Hüzünlü bir göç hikayesiyle başlıyor roman. Aynı zamanda suyu arayanların da hikayesi bu yapıt.

Su kaynakları birer birer azalıp bitme noktasına gelince, köy halkı göçmeye karar veriyor.

Bilge bir kişiliğe sahip olan, köyün yaşlılarından Hüma Ana, göç kararının alınmasında önemli bir rol oynuyor.

Gerek destansı anlatımıyla gerekse bilge kişiliğiyle Hüma'nın insanlara doğruyu, gerçeği gösterme kaygısı romanda çok önemli bir yer tutuyor.

Göç sırasında doğan bebeğin adının Su konması da gündemin önemini vurgulamış oluyor. Su bebeğin gelmesiyle bereketin de arttığı belirtilirken ansızın karşılarına çıkan ineğin getirdikleriyle bereket olgusunun doğrulandığını görüyoruz.

Süsen'le Ferman'ın kasabaya kaçmak zorunda kaldıktan sonra korkularının sürmesi, geceleri kâbus görmeleri; ayrıca, oteldekilerin bazıları tarafından küçük görülmeleri, aşağılanmaları da ayrı bir travma onlar için.

Gevher'le Hüseyin'in duyguları farklı kişilere de olsa, özünde aynı sorunu yaşıyorlar. Öyle ki dertlerini örtmek için kendilerini işe, çalışmaya veriyorlar.

Gevher'in annesi, Zühre'nin 'Korkuyu katık etmek' gibi sözleri de anlam yüklü bana göre.

Ferman doğmadan önce babasının annesini kaçırmaması ve onu kaybetmesi üzerine, kendini vurması, etkilendiğim yerlerden biri.

Yazının bir yerinde, Akasya'nın kendini ağırdan satmaması, dahası doğal davranması çok önemli. Çünkü Sinan'ın anımsadığı kadarıyla Akasya lise yıllarında da aynı tavırlar içindedir.

'Geçip gitmiş bir zamanın çekirdeğinde takılı kalma:' beğendiğim tümcelerden biri oldu.

Yusufla Sinan'ın konuşma aralarında, Sinan'la Akasya'nın karşılıklı şiirli konuşmaları dile getiriliyor. Bu konuşmalar arasında, genellikle edebiyat veya tarih çevrelerinde anı türünün önemli temsilcisi ya da bir alanda ilk, en kapsamlı yazan kişi anlamına gelen, hatırat babası diye bir takılma ifadesine rastlıyoruz. Gevher'in babası sevgisizliği karalamış, koşulsuz sevginin altını çizmişti. Çizmiş ve ailenin yaşam tarlasına rengarenk çiçekler dikmişti.' Yukarıdaki alıntıdan anlıyoruz ki bu baba, olması gereken bir baba gibi davranmıştı.

İşte bir de Hüma Ana'nın köyüne gelen bir çerçinin anlatılmaz olası patik hikayesi. Doğum öncesi satın alınan bebek patikleri, doğum sonrasında giyecek ayak bulamayan patikleri anlatıyor. Ayakları olmayan bebeğini kucağına alan ananın delirmesi ve hayatlarını yitirmeleri gibi trajik olan kitabın bu bölümü benim için son derece vurucu ve sarsıcı oldu.

Akasya'yla Sinan, Ferman'ın köyüne giderlerken söyleşilerinde, küresel su tüketimine de deyinmişler, Garp projesinin çözümlenememesi sonucu insanların hala derelerden sulama yapmalarından söz etmişlerdi.

Kendine bir şeyler eklemek değil, kişiliğini kaybetmemek için eşinden kaçtığından söz ederken bu konudaki korkularını da dile getiriyordu Akasya.

Bir de Barış'ın daveti üzerine, kahvaltı yapıldığı yerin betimlenmesi adeta güzel bir fotoğraf karesiydi. Kenarlara sıralanmış işlemeli yastıklar ve minderler, bunların ortasına özenle yerleştirilmiş olan hamur tahtası, tam da nostaljik sofraları yansıtıyordu.

Ferman, Aşıkâr ve Hüma'nın acı sonu.

Hüma'nın masalı:

Bir varmış, bir yokmuş; Hüma yukarı doğru akan bir nehirmiş.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

YA BEN DE GİDERSEM!

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Her sabah yüzüme değen ıslak bir burunla uyanırım. Gözümü açtığımda Tekir yeşil gözleriyle bana bakar, kucağıma süzülür, mırıl mırıl türkü söylemeye başlar. Bu beraberlik bizim için çok güzeldir. Ama annem her gördüğünde “Alma şu cenabet hayvanı kucağına (cenabet kedi nasıl oluyorsa artık), kısmetini bağlıyor, otuz beşi geçtin, hâlâ kediye sarılıp uyuyorsun; senin sarılacağın şimdi bir kedi mi olmalıydı?” diye hiç bıkmadan söylenir durur. Önceleri azarları keyfimi kaçırırdı; alıştım sonra... Yaşam boyu ezberletilenleri unutamayan anneyle olunca her şeye alışıyorsun.

Durmadan evlenmemi söyler, mürüvvetimi görmek ister ama daha cümlesi bitmeden yapılacak işleri sıralamaya başlar: “Yarın sarma sar Ayten, buğday ıslat, aşure zamanı geldi. Bu halıların püskülleri kararmış, perdeler de çok kirlenmiş Ayten!”

Hadi yapamam de Ayten! Cevap hazır: “Sen dururken ben mi yapayım a kızım, benim ne canım var ki, bir ayağım çukurda zaten.” Eee evlen deyip duruyorsun, ben de gidersem, yaşlı, ağırlı kadınsan... Sözümü ağzıma tıklar. “Aman kızım hele sen evlen bulunur bir çaresi! Bu ev hepimize yeter. Kocan olacak adam razı gelirse (neden gelmesin ki) hep beraber yaşar gideriz. Ben ölünce ev zaten sizin.” Oh, kedi yerine bir adama sarılayım diye işlerim iki katına çıksın. Üstelik adamın ailesine karşı sorumluluğum, “Annene bakıyoruz benimki anne değil mi?”

yakınmaları, laf dokundurmalar, kocalık beklentileri... Namusumun bekçisi olacak ya duymam gereken minnet de cabası. Sırf o yaşarken yuvamı görsün diye...

İşlerimi yaparken içimden konuşurum hep. Sorarım, cevap veririm, gülerim, kızarım; kendi içime döner, düşüncelerimdeki taşları ayıklarım. Yanımdan hiç ayrılmaz. Elinde örgüsü peşimde dolaşır durur. Yüzüme krem sürerken bile aynaya beraber bakarız. Kendinden sonra düşeceğim durumu öyle güzel serer ki gözümün önüne... Nasıl da iyi bir oyuncudur o; yılların tiyatrocusu sanırsın. Meğer içine saldıgım dert ne derinmiş diye düşünür, üzülürüm.

Onun kadar yaşlı aynanın çerçevesinden, ailenin bütün bireyleri bana bakar gün boyu. Kırık çizgilerin arasından, donmuş, paslı gözlerle... Anneannem, babam, babamın gönlü kalmasın diye babaannem, ağabeylerim takılıdır çerçeveye. Böylelikle hepsini yaşamımıza kattığını sanır. Ben evlenir gidersem benimkinin yeri de hazır... Ne zaman aynaya baksam, yanımda bir yığın insan görür, yalnızlığımı, hiçbir şeyin ortasında olma duygumu onlarla unuturum. Aynanın önünden geçtikçe sanki düşündüklerimi okurlar. O günkü ruh halime göre kınayan, acıyan, üzülen gözler beni izler durur. Onlara ezik görünmemelisin. Kenarlarına overlok çekilen halılar gibi bütün düşündüklerini bilinçaltına at. Kapıp koyverirsen sökölür gider yaşamın. Yakınırsın, ağlarsın, pişman olursun... Saçaklanma, sökölme, özleme, ağlama, hayal etme Ayten! Ruhuna overlok çek... Yeni gibi dur, dik dur seni öyle sansınlar. Yalnızca başkalarına yarayacak duyguları salıver gitsin...

Gün boyu peşimde dolaşmaktan yorulur, akşam çayını beklerken bazen oturduğu koltukta uyur kalır. Seslendiğimde bir yalnızlık düşünden uyanmış gibi sevinir. Böyle akşam üstlerinde onunla incecik, zaman zaman güldüren, kırılgan hüznler yaşarız.

Gelin oluşunu, çocukluğunu anlatır, sandığından kurt yeniği anıları çıkartır önüme serer. Kurdeleyle bağlanmış fotoğrafları, sararmış bohçanın içindeki küçücük giysilerimi, fistolu şapkamı, içinde sakladığı ilk saçlarımı gösterir, koklar, bana da koklatır...

Parçaları ulayarak yaptığı bohçadaki kumaşların kimin giysisine ait olduğunu hiç unutmaz. “Bu nişanlıgım, bu babanın gömleği, Semih’in önlüğü, bu da senin 23 Nisan elbisen...” O günlerdeymiş gibi dalar gider, kumaşların üzerinde gezdirdiği ellerine sanki çiçeklerin renkleri bulaşır, kadife gibi sıcacık gülümser. Gözleri dolar, kucaklara sığmayan kocaman kızının küçülmesini ister gibi özlemle bakar gözlerime. Başımı göğsüne yaslar, yanağıma değen, beyaz, cansız saçlardaki o ipeksi pırıltıların, güzel buklelerin nereye gittiğini düşünürüm. Giysiler, saç telleri, kâğıtlar, bez parçaları aklanabilirken elimizden uçup giden asıl güzellikleri tutamayışın pişmanlığını yaşar, kucağına sığacak kadar küçülmek isterim ben de.

Böyle anlarda onu bağışlarım. Zaireci Osman Efendi’nin oğlu Mesut’la evlenmediğim, kediye sarılıp uyuduğum için beni azarladığını unuturum. Akıllıdır benim annem, hemen

duygusallığımlı yakalar, anında hayal âleminde çıkar, başlar “Kızım aşure malzemesini, pirinci, bulguru Mesut’tan al; çok güzel onların ürünleri.” demeye.

Bıkmadan her gün anar Mesut’u. Adamın da niyeti mi var ne? Bizim evin önünden geçerken çaktırmadan pencereye bakar. Her sabah dokuzda, hiç şaşmaz. Perdenin arkasına saklanır geçişini izlerim. Gören olsa yolunu bekliyorum sanacak. Ah Ayten sen de az değilsin ha! Hem istemezsin hem de beklersin. Bizim oradan geçerken nasıl da dik yürümeye çalışır. Göbeğini içine çekiyormuş gibi gelir bana. Boynu komik durur omuzlarının üstünde... Ne zaman tökezleyip düşecek diye bekler, gülerim. Geçen gün yakalandım, “Ne gülersin kendi kendine, söyle ben de güleyim,” dedi annem, görünce de yüzüme kınayarak baktı, “Buldun da bunadın, aslan gibi adam. Nesi varmış? Kadın kıymeti bilir. Koca dükkân onun emrinde. Babası bugün var yarın yok. Bundan iyisini mi bulacaksın?”

Doğru ondan iyisini mi bulacağım? Bu Allah’ın unuttuğu kenar mahallede beni gören başka kim var? İşlerim bitince camın önünde ya da o küçük parkta oturmaktan başka ne yapıyorum ki? Bu park daha çok, kimsesi olmayan yaşlı kadın ya da erkeklerin dinlenme yeri. Hepsi, burada çoğullaşan tekler, kurulan dostlukları parkta bırakıp evlerine giderken tekleyen insanlar. Orada oturunca ben de onlardan biri olmuyor muyum?

Geçen gün parkta biraz uzun oturdum galiba. Dönünce “Nerede kaldın kızım, iki saat oldu gideli?” demez mi? Nereye gittiğimi sanır ki? “Bulgur almaya gitmişim, Mesut beni dükkânın arkasına çekiverdi, kapıyı da kapadı. Haklıymışsın, tam dediğin gibi aslan gibi adammış, bundan sonra her şeyi ondan alacağım. Elbet günü geldiğinde evlenmek de ister, hele tadımı alsın.” desem acaba ne yapar? Ay kıyamam delilenir kadın, evlenmeden bir erkekle beraber olmak! Evliyken ne bekledi ne yaşadı ki aynısını benim için düşünsün? Sevmek de neymiş? Ne için yaşar onun gibiler. Kızları sırf evlensin, namusuna bekçi, eksik eteğini tamamlayacak erkeği olsun yeter!

Ne düşündüyse, geçenlerde babaannemin aynadaki resmini ters çevirdi. “Neden?” dedim. “İçimden öyle geldi. Onu yalnızlığa mahkûm ediyorum, kendinden başkasını göremesin. Hep kendi içine baksın, bana çok çekti.” dedi. “On yıl çocuğum olmayınca kısır gelin oldu adım. Babandan ayrılmamı istedi. Sorunun oğlunda olduğunu öğrenince ‘Gelin, sana bilezik yapacağım, sakın derdin oğlumda olduğunu söyleme kimselere!’ diye yalvardı. Çok huysuzdu rahmetli, ‘Patatesin kabuğunu ince soy gelin, soğanı küçük doğra gelin, leğene o kadar su koyma, önce küçülen sabunları kullan gelin, sıpanı bağirtma gelin...’ Gelin, gelin, gelin... Bir bardak kırdığımda kırılırsa kırılısın, canım sağ olsun diyemedim hiç, hep korktum.” “O zaman hepten çıkartsaydın aynadan” deyince “Olmaz babanın ruhuna malum olur üzülsün; hem ayıp.” dedi. İncecik bir hüznün yüreğimi dalayıp geçti. Verdiği sözü tutmazsa ölmüş kocasının ruhunun incineceğinden, ayıp hatta günah olacağından çekinmek... Nasıl duygu bu, canım benim...

Tedaviden sonra üç çocuğu olmuş; İki ağabeyim ve ben... Oğlanlar evlenmiş, başka kentlere gitmiş. Ben de evlenip gidersem, ardım sıra elinde örgüsüyle gezen bu yalnız kadını unutabilir miyim? Kurduğum masada tabağının, katladığım çamaşırdaki giysilerinin olmayışını nasıl kabullenebilirim? Çerçeveye takılan resimlerin seninle olmayacağını ne çabuk unuttun Ayten!

İçimi ıltacak, bana ait bir evin özlemini çekmek, açacağım kapıda elinde eklemek, belki de çiçekle gülerek yüzüme bakacak erkeği beklemek aklımdan geçerken bu ürküm neden peki?

Sokakta erkeğinin koluna girmiş, elini tutmuş kadınları kınıyor muyum, kıskanıyor muyum? Bazen ellerini ayırıp aralarından geçme isteğim nasıl da utandırıcı. Annesini bırakamayan ama bir erkeğe özlem duyan, ya da ikisi arasında sıkışan üçüncü ben... Şimdi ben üç ayrı kişi miyim?

Son günlerde “Ben artık her faninin tadacağını bekliyorum.” diyor. Neden insanlar ölüm için gün sayar ki? Aynı erkekle elli yıl evli kalmak mı yaşamdan kadınların payına düşen? Evlilik neydi onun için? En çok ne beklerdi kocasından, ne duydu? “Yemekte ne var hanım? Bu donun lastiği gevşemiş, çorabın burnu delinmiş...” Düşününce gülümsediği, yüzünde güller açtıran, yüreğinden kuşlar uçurtan duygular yaşadı mı hiç? Anlatmadığına göre!

Evliyken bütün erkekleri kocası gibi bilmiş, kızınca hepsine kızmış, korkunca hepsinden korkmuş. Yemek pişirmek, çamaşır yıkamak, ütü yapmak gibi görev bellemiş sevmeyi. Üstelik bu iş için istekli olmanın iffetsizlik olduğu fısıldanmış kulağına; erkeğinin gönlünü yapmazsa cehennemlik olacağı da. Yıllarca başkalarının estirdiği rüzgârların önünde savrulup gitmiş. Şimdi de her faninin tadacağını bekleyerek gün sayıyor. Ya ben de gidersem!

Beni mevlitlere götürüyor. Altın dişli hafız “Geldi bir akkuş kanadıyla revan, arkamı kuvvetle sığadı heman” der demez bütün kadınlar, ak kanatlı kuşlar gibi birbirlerinin arkasını okşamaya başlıyorlar. En çok da benim... Göğse ağacakmış gibi ruhani, masumiyet kesilmiş yaşlı, yaşmaklı kadınlar... Gözüm anneme değişiyor, aralarında en mutlusunu da o. Beni kutsuyor elli altmış yıl evli kalmış, görevleri tamamlanmış, unları elenmiş elekleri asılmış mübarek kadınlar. Onlara göre acınacak; evlenmeyerek Allah’a karşı gelen günahkâr bir kız kurusuyum ben. Öyle mi?

Annem, yan komşudan dizlerini döverek geldi. “Mesut’un babası ölmüş. Gece uykuda kuş gibi uçup gitmiş zavalıcık; oğlunun mürüvvetini de göremedi yazık!” Üzerine basa basa söylenen “Oğlunun mürüvvetini de göremedi yazık!” ve göz altından beni suçlayan bakışlar... Söylediğinde olur deseydim bırak mürüvveti, torununu- büyük ihtimalle küçük Osman’ı bile görürdü büyük Osman. Ya yine bende kaldı suç!..

Suçluluk duygusunu üstüme öyle bir yıktı ki kıramadım; börek tepsisi elimizde, yüzümüzde keder, başsağılığına gittik. Bildik ölü evi. Ağlaşanlar, dua okuyanlar, hizmet edenler... Mesut’un annesiyle bu kadar yakın olduğunu bilmezdim. O nasıl kucaklaşma öyle, birlikte sağa sola

sallanmalar, ağlamalar; şaştım kaldım... Elimden alıp kadına uzattı börek tepsisini. “Ayten’im yaptı.” dedi. Oysa böreği yapan kendisi.

Bitmeyen becerisi gene kazandı, nasıl oldu anlamadım, elimde tepsi hizmetteyim. Habire yiyecek taşıyorum konuklara. Oysa bu işi yapacak benden genç çok kişi var. Odaların kapısı çıkarılmış, kadınlar, erkekler ayrı yerde oturuyor. Başıyla erkekler kısmını göstererek içecek dolu tepsiyi elime tutuşturuyor. Herkes Mesut’un çevresinde oturmuş, fazla konuşmadan bildik teselliler dillerinde. Eğilip tepsiyi uzatırken göz göze geliyoruz onunla... Suçluyum, ben sana olur deseydim, baban ölmeyecek, annen dul kalmayacaktı. Torununu görecekti, ona kendi adını koyup anlı şanlı, faytonlu, arabalı, davullu zurnalı sünnet düğünü yapacaktı. Daha çok uzun yıllar yaşayacaktı. Üstelik aşure malzemesini senden almadım, ben çok suçluyum, bağışla beni! Lütfen, evlenelim, ne olur bağışla beni! Nasıl geçti içimden bu saçma düşünceler. Mesut bardağı alırken gözlerini yüzümde unuttu, ayıp olmasın diye ben de hemen çekmedim. “Başınız sağ olsun.” dedim, “Dostlar sağ olsun” dedi gülümseyerek.

Ne olduysa, üzüntünün olgunlaştırdığı, bütün kusurları silip süpüren o gülümsemenin yüzünden oldu. Ne uzun kirpikleri varmış Mesut’un. Islak olduğu için daha çok parlayan göz bebeklerinde okşanmak isteyen yetim bir çocuğun kırgın bakışları... Benim yüreğimde o masum çocuğu okşama isteği... Elimdekileri dağıtıp dönerken kadınların arasında oturan annemin bizi izleyen gözlerinde ise, ölü evine hiç yakışmayan bir sevinç...

KÜÇÜK MUCİZENİN DOKUNUŞU

YAZAN: Ezgi SARI

ezgisari128@gmail.com

Bu hikâyeyi bilirsiniz aslında. Şu parkta oynayan çocuklar bile bilir. Ama kimsenin anlatmaya gücü yetmez ve tabi ki cesareti de. Çünkü bazı şeyler anlatılmaz. Bazı şeyler sadece akışına bırakılmalıdır. Tıpkı yağmurun yağması, şelalenin akması, bir çiçeğin açması gibi... Neden diyor gözleriniz, görüyorum, neden anlatıyorsun madem tüm bu saçmalıkları? Çünkü bu hikâye benim ve kuralları ben koyuyorum.

Hadi biraz rahatlayın, arkanıza yaslanın ve hikâyemin tadını çıkarın.

Hiç unutamadığım bir anımı dinleyin önce. Sizin de yürüyebileceğiniz herhangi bir sokaktı, günün herhangi bir özel anlamı yoktu. Sadece o sokaktan geçen sıradan biriydim, hepsi bu. Soğuk, çok soğuk bir kış günüydü ve şehir bembeyaz örtüsüyle masumiyetini haykırmaya çalışır gibiydi. Bizse kirli ayaklarımızla beyazını kirleterek masumiyetini çalmaktaydık şehrin. Ellerimde sizin dokusunu bildiğiniz siyah bir eldiven... Soğuktan kaçırmaya çalıştığım tenim buz yanığı, yürümeye

devam ediyordum. Özel bir an değil demiştim değil mi? Değildi, ta ki elimin üstüne düşen, tenime dokunmaya çalışan bir kar tanesine değin. Bir perinin sihir tozu olmalıydı. Ve siz bayım bu ana şahit olmalıydınız. Bir mucizenin dokunuşuna tanıklık etmeliydiniz.

Altı üstü bir kar tanesi mi? Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz? Üzülürüm. Oysa benim için paha biçilemez kutsallıktaydı.

Harika bir şekli vardı, kusursuzdu. Göz bebeklerime hapsetmek istercesine yaklaştırmıştım küçük mucizemi. Görenler kör olduğumu düşünmüş olmalılar.

O gözlerime değdi, vücut boşluklarıma huzur doldu ve ben büyüdüm. Şimdi ne zaman kar yağsa bu anım gelir aklıma. O kutsal an.

Sahi bayım ellerinizin ellerime değşi de karlı bir gündeydi değil mi?

Size ait bir parça...

Devamı “Gelecek”...

3 Şubat 2016

ŞİFACI

YAZAN: Ergür ALTAN

erguraltan@gmail.com

Demir parmaklıklı bir evim yok benim, sardunyalarla dolu bir evim var. Ben sardunyalarımın şifacısıyım, sardunyalar şifa bana...

Kör bir çocuğun şifacısı oldum önce. “Bana denizi anlatır mısın anne?” dedi. Annesi değildim biriciğimin. “Bana niye anne dedin?” diye sormadım ona. Mendil satıyordu çarşıda cumartesi ve pazar günleri. Kırssalda bir çarşıydı, denize yüzlerce kilometre uzak bir kara parçasında. Hiç dilenmezdi, acındırmazdı kendisini mendil satarken. Bilirdim ona kimlerin mendil sattırdığını. Kaç kez himayeme almak istedim, yasalar izin vermedi. Ben müşterisi değil, annesiydim onun. O beni böyle içselleştirmişti. Hep “siz” diye hitap ederken bana, bir gün “anne” deyiverdi. Denizi anlatmamı istedi yavrum. “Sen hiç kolunu kokladın mı?” dedim. “Kokladım, tuzlu biraz” dedi. “Deniz de senin o güzelim kolun gibi kokuyor işte” dedim. “Kolunu uzatsana” dedi bana. Uzattım. Kokladı usulca. “Senin de kolun deniz kokuyor” dedi. Düşündü biraz. “Deniz büyük” dedi, “deniz bizim gibi kokuyor” dedi, “biz deniz gibi kokuyoruz.” “Anne yüreği ve çocuk gülüşü kokan büyük bir denizimiz var” dedim. “Aa, ne güzel anlattın denizi anne” dedi. Kör bir çocuğun masalcısı oldum aylarca. Sorduğu her soruya bulduğumuz cevaplar bir oyun oldu ona da bana da. O çocuğun şifacısıydim, masallarımız şifa bana...

Bir kadının şifacısı oldum. “Allar benden, morlar kocadan” derdi bir parkta ve otururken hep aynı bankta. Her yanında morluklar vardı. Çok dövermiş kocası. Şikayetçi olmazmış hiç. Kimseyi oturtmazdı yanına. Kendinden taraf yaklaştırmazdı bile. Seslenirdi kendi kendine, “allar benden, morlar kocadan...” Seyrettim onu günlerce. Bir gün yine bankta otururken gördüm. Sokuldum yanına. “Yaklaşma” diye bağırdı. “Misafirliğe geldim, oturacağım yanına” dedim. “Defol git!” dedi bir hışımla. “Sana bacının emanetini getirdim” dedim. “Benim bacım yok ki” dedi. Çantamı açtım. Küçük bir aynayla kırmızı bir ruj çıkardım. “Ben senin bacınım ve bunlar da sana emanet artık” dedim. “Ne saçmalıyorsun sen be!” dedi. Oturdum yanına. “Aç kız avucunu” dedim, “tut şu aynayı.” Baktı öyle yüzüme şaşkınlıkla. “Bana değil, aynaya bakacaksın şaşkın” dedim. Açtı avucunu. Tutuşturdu eline aynayı. Hep kırmızı elbiseler giyerdi. O yüzden derdi “allar benden” diye. “Kendin mi süreceksin rujunu, ben mi yardım edeyim?” dedim. Aynada yüzünü inceledi. Sonra ruja ilişti gözü. “Bunlar benim mi oldu şimdi?” dedi. Sarıldım ona. O ağladı, ben ağladım. Gözyaşlarımız birbirine dokundu; gözyaşı kardeşi olduk biz, gözyaşı bacısı. Rujunu ben sürdüm bacımın. Dudaklarında da morluk vardı. “Niye haddini bildirmiyorsun onun?” dedim. “Ben onu bir bebeği sever gibi sevdim bacım” dedi, “anlaması lazım bunu” dedi, “anlaması lazım beni...” “Hâlâ seviyor musun?” dedim. “Kıyamıyorum” dedi, “deli etti bu aşk beni, belki de aşka kıyamıyorum ben, kim bilir...” Çok görüştük, çok sarıldık, koklaştık, dertleştik. Son görüşmemizde mor bir elbise vardı üzerinde, dudaklarında ona aldığım ruj. “Allar senden, morlar benden bacım” dedi. Gitmeye karar vermişti bacım, kendi yolunda ilerlemeye. Bir kadının şifacısıydım, onun kendi yolunu bulması şifa bana...

Ben de bir bebeği sever gibi sevdim bir adamı, kıyamaya kıyamaya sevdim. Bazen biz kadınlar öyle analaşıyoruz ki sevdiğimiz adamlara, kadınlığımızı unutuyoruz. Bir gün dedim ki ona “okşanmamış saçlarım var benim...” Okşadı saçlarımı biraz. İçim ısındı. “Yatalım beraber” dedim, “aynı yastığa baş koyalım ve okşa saçlarımı.” Yattık. Ben iyi hissettim kendimi saçlarıma dokunuldukça. Sevişmek istedi o. “Bugün sevilme günüm olsun” dedim, “bugün kız çocuğu olayım ben, kızın olayım.” “Daha ne kadar süreceksin böyle?” dedi. Kızgındı sesi, bakışları. “Ben seni saatlerce severim, bu beni çok mutlu eder” dedim. “Sevişmek de var aşkta” dedi. “Sev beni bugün” dedim, “bugün buna çok ihtiyacım var benim, yalnızca sev...” “Ne zaman sevişeceğiz?” dedi. “Birkaç dakika okşayabildin saçlarımı” dedim. “Sen benim bebeğimken, ben senin bebeğin olamadım” dedim. “Kız çocuğu olabilseydim, kadın da olurdu, çok da güzel bir kadın olurdu, kadınlığımı unutturdun bana” dedim. Yıllar sonra karşılaştık onunla. “Seni anlayamamıştım, özür dilerim” dedi. Okşuyormuş eşinin saçlarını huzurla, sevecenlikle. İki kızı varmış, öpe koklaya büyütüyormuş kızlarını eşiyle. Geç büyüyen bir adamın şifacısı oldum, eşine ve kızlarına olan sevgisi şifa bana...

Bir ihtiyar kadın vardı bizim mahallede oturan. Lokantada bulaşıkçılık yapardı. Yaşını soranlara “altmış sekiz” derdi. Beş altı yıldır altmış sekiz yaşındaydı komşum. Bazen ben de giderdim o lokantaya. Onu tanıyanlar derdi ki, “yoruluyorsundur bu yaşında ayak üstü çalışmaktan, dinlen artık.” “Bulaşıkların kirleri gittikçe arınıyorum” derdi. Bir gün yanına gittim komşumun. Yemek söylemedim kendime. “Mutfağa geçeceğim” dedim. “Abla yoğun” dediler, “laflayacak zaman değil şimdi.” “Yardım edeceğim ona” dedim. “Onun görevi bu” dediler. “Bir saat o otursun yanımda, konuşacaklarım var, bulaşıkları ben yıkayacağım” dedim. Ses etmediler. Girdim mutfağa. “Sen biraz dinlen tatlım” dedim, “ben hallederim bulaşıkları, biraz da ben arınayım!” “Kızım saçmalama, kovduracak mısın beni?” dedi. “Dinlen fıstık” dedim, “dinlendir beni.” “Seni nasıl dinlendireyim kızım?” dedi. Kendim çıkardım komşunun önlüğünü, giydim üzerime. Başladım bulaşıkları yıkamaya. “Bana arınmayı anlatsana abla” dedim. Dalıp gitti öyle. On dakika, on beş dakika, yarım saat... Sustum ben de. Bulaşıklar geliyordu hep. Abla da konuşmadı, ben de. Beni seyretti uzun uzun, gülümsedi, ağladı. Bir saate yaklaşmıştık, bir anda kalkıp bana sarıldı. “Kimse yükümü almadı kızım” dedi. “Ben dünyanın yükünü aldım üzerime, o yükler kir pas içindeydi. Bir tepsiyi yıkarken bir kıyıcılığı hatırlayıp başlıyorum. Bir düdüklü tencereyi ovalarken bir kabalığı hatırlayıp, sonra da yok farz ediyorum. Ocağı temizlerken kibirler, bencillikler hatırıma geliyor, yağ çözücüyle beraber onlar da çözülüp gidiyor. “Niye hep altmış sekiz yaşındasın bir tanem?” dedim. “En son altmış sekiz yaşında kendime pasta alıp mum üfledim bir başıma “dedi. “Herkes dinlenmemi söylüyor, bir tek sen bir saat dinlendirdin beni kızım” dedi. Komşumu hem dinlendirip hem dillendirirken bir parça da olsa arındığımı anladım. Kalan birkaç yıllık ömründe doğum günlerini kutladık komşumun, pasta kesip, beraber mum üfledik. Bir ihtiyar kadının şifacısıydım, onun mumları üflerkenki bitimsiz kederi ve mutluluğu şifa bana...

Demir parmaklıklı bir evim yok benim, sardunyalarla dolu bir evim var. Dudağımın bitimindeki yarayı öpüyor her gün bir sardunya yaprağı; yarası derin kadınlara sardunya yaprakları iyi gelirmiş efendim, “kendimden bilirim”. Her bir sardunya yaprağında bir mucize; inanıyorum sevginin, inceliklerin ve evrenin ışığının tılsımına.

Şükürler olsun, şükürler olsun, şükürler olsun...

VİRGİNİA WOOLF - Mrs. DALLOWAY

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

Demir48@yahoo.com

20. yüzyıl İngiliz Edebiyatı'nın önemli yazarlarından biri olan Virginia Woolf günlüğünde: “Hayatımda hiç bu kadar itibar gördüğümü hissetmemiştim” dediği romanı Mrs. Dalloway 14

Mayıs 1925'te yayımlandı. Kitapla ilgili olumlu eleştirilerle mutlu olan yazar, Günlüklerinde şöyle diyor: "...Bazı bakımlardan bu kitap tam bir başarı; araya hastalık girmeden bitirildi ki bu gerçekten bir istisna ve tam bir yılda yazıldı. Bu nedenle ötekilerden farklı olabilir." (Bir Yazarın Güncesi, V. Woolf, sa.95)

Roman, Birinci Dünya Savaşı sonrasının bunalımlı havasının günlük yaşama yansıdığı ve insanlar üzerinde yıkıcı etkilerinin görüldüğü dönemde yazılmıştır. İstenilen bir ilerleme ve gelişme olarak insanlığa çekici gelen modern yaşam 20. yüz yılda iki büyük dünya savaşına sahne olmuş. Savaşın açtığı yaraların insanlardaki psikolojik etkilerini, iç dünyalarındaki yıkımların izlerini, düş kırıklıklarını roman kahramanlarının kişilikleri üzerinde görürüz. İnsanların düş kırıklığının nedeni yalnızca savaşlar değildi, kapitalist sistemin tırmanarak güçlenmesi de etkendi. Virginia Woolf hem savaşın hem de modern yaşamın olumsuz etkilerini iki ana karakter olan Clarissa Dalloway ve Septimus Warren Smith üzerinden modern dünyanın gerçeklerini, çelişkilerini yansıtmıştır. Bu bağlamda Clarissa Dalloway karakteri hiç savaş olmamış gibi modern yaşamın zevkini çıkaran, savaş gerçekliklerini göz ardı eden toplumun simgesi gibidir, gerçekleri gördüğü halde bu duruma kayıtsız kalmaktadır. Yaşamını pırıltılı partilerde, üst sınıftan insanlarla sürdürmektedir. Çevresinde olup biten her şeye gözünü kapatan Clarissa, savaşla ilgili olumsuz bir durum gördüğünde konuyu değiştirir ve başka konulara geçer. Bu da romanda kimi boşluklara neden olur. Yazar bu yöntemle onun gerçeklerin sivri, katı yüzünden kaçarak yine pırıltılı yaşamına dönmek isteğini göstermektedir.

Romanda, Birinci Dünya Savaşında Londra'da yaşayan Clarissa Dalloway'in bir günü anlatılır. Akşam evinde vereceği davet için her zaman aldığı çiçekçiden çiçek almak üzere dışarı çıkmıştır. Yürürken kafasında düşünceler, yaşanmışlıklar ve onların sorgulanması dolaşıyordu. Bu sırada hatırladığı en önemli konulardan biri de gençlik yıllarında tanıdığı Peter Walsh ile yaşadıklarıdır. Peter kültürlü ve sıcak bir insandır.

Peter'le evlenmemekle doğru mu, yoksa yanlış mı yaptığını düşünüyordu Clarissa. Doğru buluyordu aslında, Richard'la olduğu gibi Peter'le özgür olamayacaktı. İngiliz aristokrasisinin yüksek burjuva sınıfından olan Clarissa Dalloway henüz elli iki yaşındaydı; "Çok genç, aynı zamanda anlatılamaz şekilde yaşlı buluyordu kendini. Hem her şeyi bıçak gibi delip geçiyor, hem de dışarıda kalıp bakıyordu. Arabaları gözlerken hep böyle onulmaz bir duygu, sanki çok uzaklardaymış, denizin ortasında yapayalnızmış gibi bir duygu kaplardı yüreğini; bir gün bile yaşamak çok, çok tehlikeliydi onun için, hep böyle düşünmüştü." (Sa.14, Mrs.Dalloway)

Clarissa, okumayı seven, kitap okuyan biri değildi. "Yatarken göz gezdirdiği ANILAR" dan başka bir kitap okuduğu da yoktu" (Mrs.Dalloway) Fiziğinden de çok memnun değildi..." Lady Bexborough gibi esmer olmak isterdi, buruşmuş deriyi andıran teni, o güzel gözleriyle. Tıpkı Lady

Bexborough gibi ağır, soylu olacaktı; iri, erkekler gibi politikaya düşkün çok ince bir kadın. Çok da içten. Oysa kendisinin şimdi daracık, sırk gibi bir gövdesi vardı, küçücük, gülünç bir yüz, kuş gagası gibi bir burun. Evet, tavırlarında bir incelik olduğu doğrudu, elleri ayakları düzgündü. Ama artık bu gövde bir hiçmiş gibi geliyordu, bir hiç. Görünmüyormuş, bilinmiyormuş gibi acayip bir duyguya kapıldı. Mrs. Dalloway olmak, Clarissa bile olmamak.” (Sa.16)

Romanın ilerleyen sayfalarında V. Woolf, Clarissa için şöyle yazmıştır: “Clarissa hakkında ilk verilecek yargı rahatına düşkün olmasıydı. Toplumda yükselmeye aşırı bir önem verirdi. (Sa.72) Virginia Woolf, feminist bir yaklaşımla Clarissa’yı eleştirir: “Kocasından iki kat akıllıyken onun açısından bakıyordu çevresine evlilik hayatının attığı kazıkla. Richard’ın papağanı olup çıkmıştı, oysa her sabah Morning Post (*) olarak Richard’ın düşüncelerini izleyebilirdiniz. Verdiği partiler hep Richard uğruna, daha doğrusu O’nun kendi kafasında yarattığı Richard uğrunaydı.” (Sa. 73)

(*) Morning Post, The Daily Telegraph tarafından satın alınan,1777’den 1937’ye kadar Londra’da yayımlanan muhafazakâr bir gazete.

Yazar, karakteri Clarissa Dalloway üzerinden kendi iç çatışmalarını, duygularını aktararak bir iç dökmeye gitmiş gibidir. Romanda Clarissa’dan başka Septimus Warren Smith de ikinci başkışı görünümündedir. Bu iki karakter hiç karşılaşmamışlardır, buna karşın birbirlerini bütünleyen bir bağ vardır aralarında. İkisi de bunalım çemberinin içindedirler. Septimus Warren Smith, savaşta yakın bir arkadaşının ölümünü gördükten sonra ruhsal dengesini kaybetmiştir, otuz yaşındadır ve bir İtalyan ile evlidir. Sık sık hezeyanlar yaşar. Woolf, Septimus karakteriyle savaşın insanlar üzerindeki yıkıcı etkisini göstermek istemiştir. “Septimus ilk gönüllülerden biriydi. İngiltere Onun gözünde Shakespeare’in oyunları, bir de yeşil elbisesiyle alanda dolaşan Miss İsabel Pole demekti, bunları kurtarmak için gidiyordu Fransa’ya.” (Woolf.Sa.80)

Orada savaşı yaşamış, ölümü yakından görmüştü. Her şey olup bitmiş, bırakışma sağlanmış, ölümler gömülmüştü. Özellikle akşamları yoğun bir korku çöküyordu yüreğine. Giderek durumu kötüleşti. Bir yandan evrenin ‘kendini öldür’ çağrısını işitiyor, bir yandan da insanın kendini nasıl öldüreceğini sorguluyordu.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

KAYIP YILDIZLAR

YAZAN: Nevin KONUK

nevinkonuk@yahoo.com

Yıldızlar düşmüştü gökten

Yerlerine fenerler taktım

Bulmak için aydınlığı
Bütün işleri bıraktım

Tek tek açtım kapıları
Arkalarına da baktım
Kaybolmuştu yıldızlı geceler
Çıldıracaktım

Dolaştım köy-kent içinde
Boş umutların peşinde
Erenlere
Mumlar yaktım

Yoktu aramadığım yer
Umutları birer birer
Tozlu yollara bıraktım

Dağıttım
Bütün gülleri
Çiçek sanıp hüznüleri
Topladım başıma taktım

Aklım uçtu gitti birden
Her şey silindi gözümde
Hatır gönül dinlemeden
Tüm perdeleri
Kapattım

UMUT ŞARKILARI

SEHERDE BİR BAĞA GİRDİM

SÖYLEYEN: Seha OKUŞ

Seherde bir bağa girdim
Ne bağ duydu ne bağbancı
El sundum güllerin derdim
Ne bağ duydu ne bağbancı

Bağın kapısını açtım
Sandım ki cennete düştüm
Yar ile تنها buluştum

Ne bağ duydu ne bağbancı

Seherin bülbülü tt

tt de murada yetti

Teslim Abdal yükün tuttu

Ne bağ duydu ne bağbancı